4 ՄԱՐՏ 1995 ՇԱԲԱԹ # 39 (793)

Ազգ

Azg armenian daily

Ժիրինովսկի. «Թուրքիան գրավել է հայերի եւ քրդերի տեղը»

ԼՈՒՍԻՆԵ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Սեփ. թղթակից, Մոսկվա

Քրդական ազգային պետությունը պետք է ստեղծվի Թուրքիայի տարածքում: Այսպիսի հայտարարությամբ երեկ Մոսկվայում հանդես եկավ լիբերալ դեմոկրատ Վլադիմիր Ժիրինովսկին, որը նոր է վերադարձել Իրաքից, ուր հանդիպել էր Սադդամ Հուսեյնի հետ: Նա նշեց, թե քրդական հարցը խաղարկվելու է հատուկ ծառայությունների կողմից եւ արդեն իսկ կա ոչ հրապարակային համաձայնություն Իրանի, Իրաքի եւ Թուրքիայի միջեւ, որպեսզի իրենց տարածքներում քրդերին ազգային անկախություն չտան: Խոսելով Թուրքիայի մասին, Ժիրինովսկին բառացիորեն ասաց. «Թուրքիան եկավ այստեղ, եւ առ այսօր թույլ չի տալիս հայերին ու քրդերին ապրել»: Նա անբարո համարեց այն փաստը, որ Ռուսաստանը զենք է մատակարարում Թուրքիային, որն ամեն օր ռմբակոծում է քրդերին:

«Թուրքիան մնում է մեր թշնամին», հայտարարեց Ժիրինովսկին:

ԱՆՇՈՒՆՉԱՐՔ

Ղարաբաղում լռություն է, Մինսկի խմբում՝ փոփոխություն

ՍՈՒԻ, 3 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ ԹՈՒՐԱՆ: «Մինսկի խորհրդաժողովի շվեդ համանախագահի փոփոխման հարցն առայժմ քննարկվում է, եւ դրա առթիվ որեւէ որոշում չկա», ասաց ԵԱՀԿ Մինսկի խորհրդաժողովի ռուս համանախագահի ներկայացուցիչ Վլադիմիր Կազիմիրովը «Թուրանի» թղթակցի հետ զրուցելիս: Ավելի վաղ զանգվածային լրատվության միջոցները հաղորդել էին, թե որպես Մինսկի խորհրդաժողովի համանախագահ Շվեդիային փոխարինելու է Ֆինլանդիան:

Կազիմիրովի խոսքերով, «շվեդներին կարելի է հասկանալ. Կովկասի հակամարտության կարգավորման գործում նրանց միջնորդությունը ծանր բեռ է»: Նա հիշեցրեց, որ հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորման խնդրով միաժամանակ զբաղված են շվեդ 6 բարձրաստիճան դիվանագետներ, որոնցից երեքը փոխարարներ են: Նրա խոսքերով, հենց այս կապակցությամբ խոսք է բացվել Շվեդիայի փոխարինման անհրաժեշտության մասին: Կազիմիրովը գտնում է, որ դա բավական լարված աշխատանք է, եւ մեկամյա գործունեությունից հետո կազմի փոփոխման ու համալրման կարիք է զգացվում:

«ԵԱՀԿ Մինսկի խորհրդաժողովում Շվեդիայի առավել հավանական իրավահաջորդը Ֆինլանդիան է. հանուրի կարծիքով հենց ֆինները կկարողանան առավել սահուն կերպով փոխարինել շվեդներին: Բայց դա բնավ չի նշանակում, թե փոխարինումն անմիջապես տեղի կունենա», նշեց Կազիմիրովը: Նրա խոսքերով, դա տեղի կունենա այն ժամանակ, երբ ֆինները լիովին խորամուխ լինեն հայ-ադրբեջանական հակամարտությանը եւ ծանոթանան դրա կարգավորման խնդիրներին:

Փրեսըլը ոտնում է Ղարաբաղը ճանաչել հակամարտության կողմ

Մարտի 3-ին Բաքվից Երեւան ժամանեց ԵԱՀԿ-ում ԱՄՆ-ի ներկայացուցիչ Ջոզեֆ Փրեսըլը, որը հանդիպեց ՀՀ ԱԳ նախարար Վահան Փափազյանի հետ: Արտգործնախարարի խորհրդական Մանվել Սարգսյանը «Նոյյան տապան» գործակալության թղթակցին հայտնեց, որ մարտի 5-ին Ջ. Փրեսըլը կմեկնի ԼՂՀ, որտեղ կհանդիպի հանրապետության ղեկավարության հետ: Հաջորդ օրը նորից կվերադառնա Հայաստան: Ինչպես արդեն հաղորդվել է, Ջ. Փրեսըլի տարածաշրջան ժամանումը նպատակ ունի առաջընթաց ապահովել խաղաղարար գործընթացում:

Պաշտոնական Բաքուն հայտնում է, թե չնայած ադրբեջանական կողմի ջանքերին, Ջոզեֆ Փրեսըլը խուսափել է Շուշիի եւ Լաչինի ազատման հարցը քննարկելուց, որը հանգուցային հարց է բանակցությունների գործընթացում: Այսպես է մեկնաբանել ԱՄՆ-ի պետդեպարտամենտի ԱՊՀ երկրների բաժնի ղեկավար, ԵԱՀԿ Մինսկի խմբում Միացյալ Նահանգների ներկայացուցիչ Ջո Փրեսըլի Բաքու կատարած այցելության արդյունքները Ադրբեջանի արտգործնախարար Հասան Հասանովը:

Փրեսըլը Բաքվում ունեցած հանդիպումների ընթացքում հայտարարել է, որ անհրաժեշտ է Ղարաբաղին տալ հակամարտող կողմի կարգավիճակ: Բացի այդ, նա նշել է, որ Վաշինգտոնը մտադիր չէ ապագա խաղաղարար ուժերի կազմում հակամարտության գոտի ուղարկել իր զորախումբը եւ կսահմանափակվի միայն ֆինանսատեխնիկական օժանդակությամբ:

ՆՏ, ՍՆԱՐՔ

Խրամ գետի վրա գազամուղը կրկին պայթեցվեց

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՄԱՐՏ, ԻՄԱ ՊՐԵՍ ՍՆԱՐՔ: Մարտի 3-ի առավոտյան Խրամ գետի շրջանում կրկին պայթեցվեց այն գազամուղը, որով գազը մուտք է գործում Հայաստան: Ինչպես «Սնարքին» հայտնեցին ՀՀ արտակարգ իրավիճակների պետվարչությունում, հանրապետությա[ն] գազի մատակարարումը ընդհատված է: Բնակչության էլեկտրամատակարարումը կրկին փոխադրվել է մեկ ժամյա գրաֆիկի: Պայթյունի շրջան է մեկնել հայ մասնագետների նորոգման վերականգնման խումբը:

Մեր կողմից ավելացնենք, որ նա խորը պայթյուններից հետո իշխանությունների հավաստիացումները, թե կպաշտպանեն գազատարը, այդպես էլ իրականություն չդարձան:

ԵՐԵՎԱՆ

Հանրահավաքը կրկին պահանջեց նախագահի հրաժարականը

ԳԱՅԼՈՐ ՍԱՍՈՒՆՅԱՆ

«Արդար Հայաստան» այս կարգախոսով անցավ երեկ Ազատության հրապարակում անցկացված հանրահավաքը, որը կազմակերպել էր Ազգային համաձայնության դաշինքը եւ որի մասնակիցների թիվն այս անգամ հասնում էր 25-30 հազարի: Ելույթ ունեցողների ընտանիքում չէր տարբերվում նախորդ հանրահավաքներում հնչած մտքերից, սակայն այս անգամ խոսողներն իրենց հարցադրումներում ավելի կտրուկ էին, այն է՝ «ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը վարչակազմը ոտնել է իրեն եւ պետք է հրաժարական տա»: Ավելին, դեռ փետրվարի 18-ի հանրահավաքում պահանջվել է, որ հանրապետության նախագահը գա եւ պատասխանի իրեն ներկայացված մեղադրանքներին, եւ քանի որ նա հրաժարվել է գալ, հետեւաբար, արժանի չէ ժողովրդի առաջնորդը լինելուն: Սա էր ելույթ ունեցողների հիմնական գնահատականը: Հանրահավաքի մասնակիցները տեղեկացան նաեւ, որ երեկ տեղի է ունեցել «Արդար ընտրություններ» առայժմ չկազմավորված հասարակական քաղաքական կազմակերպությունների դաշինքի առաջին խորհրդակցությունը, որտեղ քննարկվել է ընտրությունների միասնական ճակատով գնալու հարցը: Բացի Ազգային համաձայնության դաշինքի մեջ մտնող հինգ կուսակցություններից, մասնակցել են այդ բնդդիմադիր կուսակցությունների ներկայացուցիչներ: Մտահոգությունը մեկն է՝ առաջիկա խորհրդարանական ընտրությունների մեջ է անցկացվելու նորմալ պայմաններում: Այդ առթիվ Ազգային առաջադիմության տարածած դիմում թերթիկում մասնավորապես նշվում էր, թե մեր ժողովուրդը իր մեջ ուժ կգտնի համախմբվելու եւ թույլ չի տա, որ հուլիսի 5-ին կայանալիք ընտրություններում կեղծիքներ լինեն, եւ «ոչ» կասի բոլոր այն գործիչներին եւ կուսակցություններին, որոնք դարձել են ավտորիտար վարչակարգի հենքը: Հանրահավաքից հետո մասնակիցները «Լեւոն, հեռացիր» վանկարկումներով մի երկու կազմակերպեցին Սայաթ-Նովա փողոցով-ԱԱՊՎ շենք-ՆԳՆ, շենք-նախագահական նստավայր երթով եւ հայտարարեցին, թե հաջորդ մարտի 8-ի հանրահավաքը կնվիրվի ավանդապաշտներին, իսկ մարտի 15-ինը՝ կուսակցական ընտրությունններին:

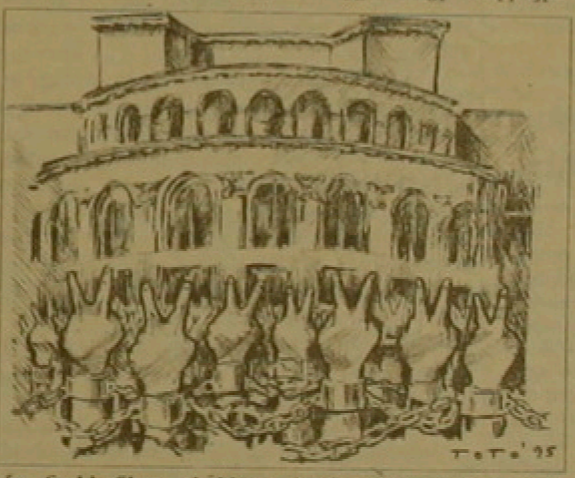

ԿԱՍԵՑՎԱԾ ՍԱՍՈՒԼ

Նստացույցը դադարեցվեց 21 օր անց

«Մենք 1994 թվականի դեկտեմբերի 28-ից անօրինականորեն կասեցված դաշնակցական եւ անկախ լրատվական միջոցների աշխատակիցների փետրվարի 16-ից սկսված անժամկետ նստացույցի մասնակիցներս, անսալով Ազգային համաձայնության դաշինքի մարտի 3-ի հանրահավաքի կոչին, հայտարարում ենք նստացույցի կողմից նախագահին ուղղված հայտարարագիրը, որով պահանջվում էր վերացնել լրատվության միջոցների նկատմամբ կիրառված արգելքը, վերադարձնել բռնագրավված գույքը, տեխնիկական միջոցներն ու շենքերը, 300-ից ավելի գործազրկված աշխատողներին աշխատելու հնարավորություն ընձեռել, մնաց անպատասխան»: Այս հայտարարությունը երեկ տարածեց նստացույցի նախաձեռնող խումբը: Ինչպես նշեց «Հայրենի» տնօրեն Բագրատ Սարոյանը, 21 օրվա ընթացքում իշխանությունները լռել են, բացարձակ անտարբերություն են դրսեւորել նաեւ պաշտոնական լրատվական միջոցները: Իսկ ԳԽ մամուլի եւ լրատվության մշտական հանձնաժողովը մինչեւ օրս չի տվել պաշտոնական որեւէ պատասխան: Եւ նրանք որոշել են դադարեցնել նստացույցը:

Այնուամենայնիվ, «մենք համարում ենք, որ քաղաքական բողոքի իրականացված ձեւն արդարացիորեն իր դերը կատարեց», ասաց նա: Բագրատ Սարոյանը ավելացրեց նաեւ, որ պետք է շարունակել պայքարը իրենց իրավունքների վերականգնման համար, այս անգամ դատարանի միջոցով:

Ա. Հ.

ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Չինաստանը կոչում է վերացնել Իրաքի դեմ սանկցիան

Չինաստանը կձգտի հասնել Պարսից ծոցի շրջանում տասնյակի թողած հիմնախնդիրների արագ կարգավորման եւ Իրաքի դեմ կիրառվող պատժամիջոցների վերացման: Այս մասին հայտարարել է ՉԺՀ-ի արտաքին գործերի նախարար Ցյան Ցիչենը աշխատանքային այցով Պեկինում գտնվող Իրաքի արտաքին քաղաքական գերատեսչության ղեկավար Մուհամեդ Սաիդ Աս Սահաֆին: Միջազգային հանրակցությունը պետք է օբյեկտիվորեն գնահատի Իրաքի կողմից ՄԱԿ-ի բանաձեւերի կատարումը եւ քննարկի այս երկրի նկատմամբ արգելքի վերացման հարցը, նշել է նա: Դրա համար որպես հիմք նախարարը նշել է Բաղդադի կողմից Քուվեյթի ինքնիշխանության եւ իրավ․ ․ ․ քուվեյթյան սահմանի սահմանազատման ճանաչումը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՆՈՐ ԳՐՔԵՐ

«Ալեք Մանուկյան» մատենաշարով մեկ անգամից 5 գիրք «Ազգի» հրատարակությամբ

ՀԲԸ Միության Ալեք Մանուկյան մշակութային հիմնադրամի միջոցներով մեկ անգամից 5 գիրք լույս տեսավ Երեւանի «Պարբերական» հրատարակչության տպարանում, սկիզբ դնելով Հայաստանում մի նոր մատենաշարի, որը կրում է ազգային մեծ բարերարի անունը: Մատենաշարի առաջին գիրքը «Մեղեդի երեխայական ջութակի համար», Ռաֆայել Նահապետյանի հեղինակությունն է, երկրորդը՝ Գուրգեն Խանջյանի «Հիվանդանոց» վեպը, երրորդը Ալեքսանդր Թոփչյանի «Արսագերս» վերնագրի տակ ամփոփված ուսումներն ու պատմվածքները, չորրորդը Դավիթ Մուրադյանի վիպակներն ու պատմվածքների ժողովածուն «Հունհոս» վերնագրով, իսկ հինգերորդը բանաստեղծ Նորիկ Լեռնյանի վերջին տարիների ստեղծագործություններից մի փունջ «Խոսքեր դատարկ դահլիճում» վերնագրի տակ: Մատենաշարը, որի փարիչն է գրող եւ քննադատ Ալեքսանդր Թոփչյանը, նպատակ ունի Հայաստանում խթան հանդիսանալ գրական նոր գործերի ստեղծմանը, նպաստել մեր տաղանդավոր, բայց դեռ չտպագրված արձակագիրների ու բանաստեղծների գործերի հրատարակմանը գրահրատարակչության առաջարկվող ներկայիս տիրող դժվարությունների պայմաններում:

Տես # էջ 2

ՄՈՍԿՎԱ

Վլադիսլավ Լիստեւին սպանել են «կեղտոտ փողե՞րը»

Ռուսաստանի թերթերը մարտի 3-ին լույս են տեսել սգո շրջանակներով. սպանված է հայտնի հեռուստալրագրող Վլադիսլավ Լիստեւը: Ռուսաստանը ցնցված է հերթական պատվիրված սպանությամբ. սա է զանգվածային լրատվության միջոցների եւ լույթերի գլխավոր թեման: Թերթերն այս հանցագործությունը որակում են որպես քաղաքական քայլ, որը նպատակադրված է երկրի իրադրության ապակայունացմանը: «Վլադիսլավ Լիստեւի սպանությունը Ռուսաստանին ցնցակարթվածի մեջ է գցել: Հեռուստաէկրանները կանխատեսել դժվար է, գրում է «Իզվեստիա» թերթը: Իսկ հետեւանքները կարող են կործանարար լինել Ռուսաստանի ժողովրդավարության համար: Թերթը երկյուղ է հայտնում, որ սպանությունը կարող է գործադիր իշխանության համար առիթ ծառայել զանգվածային բռնություններ իրակա-

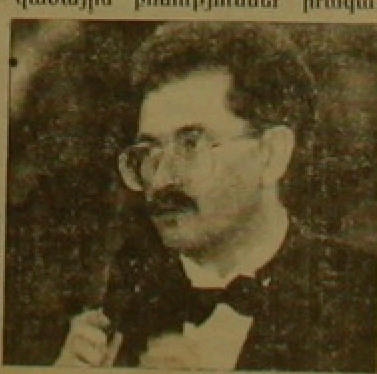

նացնելու համար: Վլադիսլավ Լիստեւին սպանել է փողը, գտնում է «Կոմսոմոլսկայա պրավդա» թերթը: Ըստ երեւույթին, պատվիրված սպանությունը, գրում է թերթը, կապված է Օստանկինոյի պետական հեռուստաալիքի բաժնետիրման հետ: Նույն կարծիքին է «Տրուդ» թերթը: Թվում է, Լիստեւի վրա կրակել են «կեղտոտ փողերը», նկատում է թերթը:

«Ռոսիյսկայա գազետա» կառավարական թերթը լրագրողի սպանությունը կապում է Օստանկինոյի սեփականության նոր վերաբաշխման հետ: Նա մեջբերում է Պետական դումայի տեղեկատվական քաղաքականության եւ կապի կոմիտեի նախագահ Միխայիլ Պոլտորանինի խոսքը, որը հայտարարել է, որ «Օստանկինոյան հին մաֆիան, այն տիպի յուրոս պաստոր, ինչպիսին առաջին ալիքն է, առանց արյան չի զիջի: Նա նշել է, որ ժամանակակից կայքի ներսանումը կապիտալի հետ մեծ վտանգ է հասարակության համար:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ԱՆԾՈՒԳԱՐԳ

ՀՀ վարչապետը ծանոթանում է Ղարաբաղի տնտեսությանը

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 3 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում է գտնվում Հայաստանի կառավարական պատվիրակությունը ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի գլխավորությամբ: «Մեր խնդիրն է տեղում ուսումնասիրել իրավիճակը եւ ԼՂՀ իշխանություններին որոշակի օգնություն ցույց տալ Ղարաբաղի կառավարության մշակած լուրջ ծրագրերի իրականացման գործում, որոնք նպատակամղված են տնտեսության բարեփոխմանը, սոցիալական ոլորտի զարգացմանը», այսօր Ստեփանակերտ ժամանելուց հետո լրագրողներին ասաց Հրանտ Բագրատյանը: Նույն օրն էլ Հայաստանի վարչապետը հանդիպեց ԼՂՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ: Քննարկվեցին երկու հանրապետությունների տնտեսական համագործակցության հարցեր: Հանդիպմանը մասնակցում էր ԼՂՀ վարչապետ Լեոնարդ Պետրոսյանը:

Ըստ ԱԻՄ-Ք-ի, 5 տոկոսի սահմանը շատերը կանցնեն

Ազգային ինքնորոշում միավորում-Քրիստոնեավարներ քաղաքական կազմակերպությունը ժամանակ առ ժամանակ Երեւանի բնակչության շրջանում անց է կացնում հարցումներ՝ հանրապետությունում գործող կուսակցությունների հեղինակության ցուցանիշի վերաբերյալ: Նախկին ստացված վերջին տվյալների ամփոփումը, ԱԻՄ Ք-ի լրատվական կենտրոնից հաղորդել են, որ (սեփական սոցիոլոգիական հետազոտություններում - «ԱԶԳ») ավանդական առաջատար (ԱԻՄ Ք, ՀՅԴ, ՀՀՇ, ՀԿԿ) կուսակցություններին զուգահեռ, 5 տոկոսի սահմանագիծը հաղթահարում են նաեւ ԱԺՄ-ն, ՀՌԱԿ-ը եւ ՀԴԿ-ն: ԼՏ

■ *Հայաստանի ԱԷԿ-ի թափոնների թաղման ադրբեջանական վարկածը: Ինչպես հաղորդում է ԱՆԻ գործակալությունը, Ադրբեջանի զինված ուժերի ֆինանսական ծառայության պետի տեղակալ Լեոնիդ Օսիպովսկին հայտարարել է, որ ինքը ենթադրում է, թե Հայաստանի ԱԷԿ-ի շահագործումից առաջացած թափոնները թաղվելու են գրավյալ ադրբեջանական տարածքներում:* ԼՏ

«Ալեք Մանուկյան» մատենաշարով 5 գիրք «Ազգի» հրատարակությամբ

Սկիզբը էջ 1

Մատենաշարի հրատարակիչն է «Ազգ» թերթը, որը «Պարբերական» հրատարակչության տպարանի տնօրեն Վրեժ Մարկոսյանի խիստ բարյացակամ վերաբերմունքի եւ աշխատանքային խստապահանջության շնորհիվ կարողացավ լույսին բերել 5 հատորները միանվագ, գեղեցիկ եւ մաքուր տպագրությամբ: Այստեղ իրենց մասնագիտական կարեւոր ներդրումն ունեն գեղարվեստական խմբագիր նկարիչ Գրիգոր Խաչատրյանը, տեխնիկական խմբագիր ձեւավորող՝ «Ազգի» տեխնիկական բաժնի պատասխանատու Աշոտ Մարտիրոսյանը եւ թողարկիչ՝ մեր թերթի տնօրեն Սարգիս Սարգսյանը:

Մեր գրական գրահրատարակչական գործում երեւույթ դառնալու կոչված այս նախաձեռնության մղիչ ուժն է հանդիսանում սփյուռքահայ հայտնի մտավորական եւ իրավ քննադատ Երվանդ Ազատյանը, որն ազգային մեծ բարերար Ալեք Մանուկյանի բազում իրագործումների վրա, այսուհետ, ավելացնում է առայժմ փոքր, սակայն հույժ անհրաժեշտ եւ հեռանկարային մի նոր իրագործում՝ այս անգամ մայր հողում: Ավելացնենք, որ նույն՝ ՀԲԸՄ Ալեք Մանուկյան մշակութային հիմնադրամի աջակցությամբ Երեւանում շուտով լույս կտեսնի նաեւ գրականագետ Դավիթ Գասպարյանի «Փակ դռների գաղտնիքը» ծավալուն հատորը, 30-ական թթ.-ի հայ գրողների եւ հատկապես Չարենցի դեմ ծավալված հալածանքների ու գրաքննության մասին:

ԿԱՊԵՐ

Հունական ԱՆԱ-ն կաջակցի հայկական «Արմենտելին»

«Արմենտել» եւ հունական ԱՆԱ գործակալությունների միջեւ կնքվեց համագործակցության համաձայնագիր, որը ստորագրեցին «Արենա ցույց էլեքտրոնիկի» հրավերով Աթենք ժամանած «Արմենտելի» տնօրեն Աշոտ Անտինյանը եւ ԱՆԱ-ի տնօրեն Անդրեաս Խրիստոդուլիդեսը: Այս մասին հայտնեց ՀՀ ԱԳՆ մամուլի քարտուղար Արամ Սաֆարյանը, որը փետրվարի 21-ից մարտի 1-ը նույնպես գտնվում էր Աթենքում, եւ հանդիպումներ է ունեցել Հունաստանի իր պաշտոնակից Կոնստանտինոս Բիկասի հետ ու ձեռք բերել, ըստ գոյություն ունեցող պայմանագրի, երկրների ԱԳՆ-ների միջեւ լրատվական փոխանակման համակարգման մասին պայմանավորվածություն:

«Արմենտելի» եւ ԱՆԱ-ի միջեւ ստորագրված համաձայնագիրը նույնպես ենթադրում է լրատվության պարբերական փոխանակում եւ միմյանց լրագրողներին փոխադարձ աջակցություն: Ընդ որում, բանակցությունների ընթացքում նշվել է նաեւ, թե ԱՆԱ-ն կարող է խորհրդատվական եւ տեխնիկական աջակցություն ցույց տալ «Արմենտելին» վերջինիս տեխնիկական վերազինման հարցում: Այդ օժանդակության կոնկրետ ծրագրերը կհստակեցվեն առաջիկայում:

«Կարեւոր է, շարունակեց Արամ Սաֆարյանը, որ հունական կողմը պատրաստ է այս հարցում օգտագործել նաեւ իր հեղինակությունը արեւմտաեվրոպական լրատվական շր[illegible]ջանակներում: Նրա ասելով, Հունաստանում մեծ ցանկություն կա ժամանակին ճշգրիտ եւ ստուգված լրատվություն ստանալ Հայաստանի մասին: Հունական կողմը հանդիպումների ընթացքում նշել է, թե հունահայ շրջանակների միջոցով ստացվող լրատվությունը հաճախ կամ ուշացած է, կամ ոչ ճշգրիտ:

Աշոտ Անտինյանը եւ Արամ Սաֆարյանը եղել են նաեւ «Տա Նեա» (կենտրոնամետ) եւ «Էլեֆթերոտիպիա» (ձախակողմյան) ազդեցիկ օրաթերթերում եւ «Գրիկ դիպլոմատիկ լայֆ» ամսագրում, հանդիպումներ ունեցել դրանց գլխավոր խմբագիրների հետ:

Հայկական պատվիրակությանը ընդունել է Հունաստանի մամուլի եւ լրատվության նախարար, կառավարության բանբեր Եվ. Վենիզելոսը, որն իր կողմից խոստացել է աջակցել հայ-հունական լրատվական կապերի զարգացմանը: Հանդիպմանը մասնակցել է նաեւ Հունաստանում Հայաստանի դեսպան Արման Կիրակոսյանը:

Փաստորեն, վերը նշված համաձայնագրով, «Արմենտելը» հնարավորություն ստացավ ԱՆԱ-ի միջոցով տեղեկատվական հոսք ապահովել միջազգային լրատվական ցանցում: Ի դեպ, ԱՆԱ-ն առաջին արեւմտաեվրոպական գործակալությունն էր, որի հետ «Արմենտելը» կնքեց համաձայնագիր: Նման համաձայնագրեր ԱՆԱ-ն նախկինում կնքել էր ԱՊՀ երկրներից միայն Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի հետ:

Ա. Հ.

ՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆ

Կերոսինի բաշխումը կավարտվի եկող շաբաթ

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Հայաստանի կառավարության մարդասիրական օգնության կենտրոնական հանձնաժողովը հայտնեց, որ «Ձմեռ 94-95» ծրագրի շրջանակներում ԱՄՆ ժողովրդավարության եւ զարգացման հիմնադրամի կողմից Երեւանի բնակիչներին առաքված կերոսինի բաշխումը կավարտվի եկող շաբաթ: Իրենց կտրոնները չիրացրած քաղաքացիները կարող են վերջին անգամ դա անել մարտի 6-8-ը: Կերոսինի մեքենան այդ օրերին ժամը 10-16-ը կլինի Գլխավոր պողոտայում, Մանկական երկաթուղի տանող թունելի մոտ:

Ինչպես հայտնեցին ՀՀ կառավարության մամլո ծառայությունում, կերոսին կստանան միայն նրանք, ովքեր ունեն 3-7-րդ կտրոններ:

1941 - 1945

Ստեղծագործական միությունները պահանջում են ընդունել մայիսի 9-ը

Հայաստանի գրողների, ժուռնալիստների, կինեմատոգրաֆիստների, նկարիչների, ճարտարապետների, կոմպոզիտորների եւ թատերական գործիչների միությունները համատեղ նամակով դիմել են ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին եւ ՀՀ Գերագույն խորհրդին, հույս հայտնելով, թե հանրապետության բարձրագույն օրենսդիր մարմինը Հաղթանակի 50-րդ տարեդարձի շեմին ընդառաջ կգնա իրենց կոչին, որն արտահայտում է լայն հասարակության կարծիքը:

Հայ ժողովրդի պատմական հիշողության մեջ խոր հետք է թողել 1941-1945 թթ. պատերազմը, որի հաղթական ավարտի 50-ամյակը այժմ պատրաստվում են նշել աշխարհի խաղաղասեր երկրներում, ասվում է այդ նամակի մեջ: Դա միանգամայն օրինաչափ է, որովհետեւ 1945-ի մայիսին անթիվ զոհողությունների, տառապանքների եւ հերոսական պայքարի գնով հնարավոր դարձավ տապալել հիտլերյան ֆաշիզմը, պահպանել համամարդկային հումանիստական արժեքները, մարդու եւ ժողովուրդների ազատությունը:

Հայ ժողովուրդը, որ զոհն է դարասկզբի առաջին ցեղասպանության, իր ճակատագրի բերումով կոչված էր մասնակիցը դառնալու նոր ցեղասպանություններ հրահրողների եւ կազմակերպողների դեմ մղվող համընդհանուր պայքարին: Այդ պայքարի չարչարանաց ճանապարհներին ընկան բազմահազար հայորդիներ, որոնցից շատերը սկսեցին հերոսության անկրկնելի օրինակներ: Մենք հիրավի կարող ենք հպարտանալ մեր զինվորներով եւ զորավարներով, բոլոր նրանցով, ովքեր կռվեցին Երկրորդ աշխարհամարտի ռազմաճակատներում:

Այսօր, իբրեւ ֆաշիզմի դեմ տարած հաղթանակի մեջ իր անուրանալի ավանդն ունեցող ժողովուրդ, մենք պարտավորվածություն ունենք մեր օրացույցում պաշտոնապես վերականգնելու մայիսի 9-ը, որպես պետականորեն նշվող ազգային տոն, քանզի անցյալի հիշատակները արթուն պահպանող մեր ազգը չի կարող հրաժարվել իր պատմությունից, գրում են ստեղծագործական միությունները:

ԱՍՈՒԼԻՍ

Փաստաբանները բողոքում են իրենց իրավունքները խախտելու դեմ

Ռուբեն Սահակյանը զրկված է չորսի գործերը պաշտպանելու իրավունքից

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

«Դատական ընթացքների խախտումներին գումարվեց եւ այն, որ դատապաշտպանների նկատմամբ սադրանքներ սկսեցին կիրառվել. նրանց մեկուսացնում են, մինչդեռ փաստաբանական ինստիտուտը՝ ի հակադրություն ԱԱՊՎ մեկուսարանի պետի ասածների, որ իբր դատապաշտպանը հանցագործի դագաղին ծաղիկ դնող է միայն, պետք է ունենա իր դերն ու նշանակությունը, եւ ոչ թե կատարի որեւէ քննիչի, մեկուսարանի պետի կամ իր խնամավորի քմահաճույքները», այսպես սկսեց փաստաբանների կոլեգիայում հրավիրված ասուլիսը ԳԽ իրավական հարցերի հանձնաժողովի, ՀՅԴ խմբակցության անդամ Գառնիկ Իսագուլյանը: Ասուլիսին հրավիրված փաստաբանները դատապաշտպան են Համբարձում Գալստյանի սպանության եւ «Դրո» կառույցի գործով մեղադրյալների. Հենրիկ Իսայան (պաշտպանյալ՝ Արմեն Աղայան), Վարդան Սաֆարյան (պաշտպանյալ՝ Դավիթ Գաբրիելյան, մեղադրվում է ՀՀ քր. օր. 206 հոդվ.), Ռուբեն Ռեսունի (պաշտպանյալ՝ Արմեն Մոսիյան, մեղադրվում է նույն՝ հանցանքի մասին իմանալու եւ չհայտնելու հոդվածով, մյուս պաշտպանյալներն են Ռոլանդ Շառոյանը եւ Արմենակ Մնջոյանը, վերջինս մեղադրվում է ՀՀ քր. օր. 99 հոդվածով՝ դիտավորյալ սպանություն), Համլետ Մաթեւոսյան (պաշտպանյալ՝ Արմենակ Զաքարյան), Ռուբեն Սահակյան (պաշտպանյալներ՝ Միքայել Մանուկյան, մեղադրվում է Համբարձում Գալստյանի սպանության մեջ, Հրանտ Մարգարյան, մեղադրվում է ՀՀ քր. օր. 206 հոդվածով, Արմեն Շահինյան, մեղադրվում է թմրաբիզնեսի եւ մասնակցության մեջ եւ Գեղամ Մանուկյան): Առանց հրապարակելու դատական ընթացքի արգելվող մանրամասնություններն ու փաստաթղթերը, փաստաբանները վկայակոչեցին նախ ՀՀ քր. դատ. օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի խախտումները, ըստ որի, դատապաշտպաններն իրավունք ունեն քրեական գործի ողջ նյութերին ծանոթանալու մեղադրյալի ձերբակալման պահից եւ ոչ թե նախաքննությունից հետո, ինչպես իրենց առաջարկվում է: Նրանք վկայակոչեցին ոչ միայն այն արգելքները, որոնք անընդհատ դրվում են իրենց առջեւ՝ պաշտպանյալի հետ հանդիպում ունենալու պահանջի դեմ, այլեւ կալանավորների իրավունքների ոտնահարումը, մինչեւ անգամ նրանցից ոմանց անօրինական կերպով պատժախցում պահելը, ծանր պայմաններում ցուցմունքներ տալ ստիպելը՝ անգամ տվյալ դատապաշտպանից հրաժարվելը:

Ասուլիսի մեխն, իհարկե, այն տեղեկությունն էր, որ ՀՀ դատախազության քննչական մասի պետ գեներալ-մայոր Գյոզալյանը փաստաբան Սահակյանին գրություն է ուղարկել, որով հայտնում է, թե վերջինս՝ ԱԱՊՎ քննչական մեկուսարանի պետ Լեւոն Վարդանյանի հետ վեճի բռնվելով թույլ է տվել քննչական մեկուսարանի ռեժիմի կոպիտ խախտում եւ իրեն դրանով զրկել ՀՀ դատախազության քննչական մասում քննվող քրեական գործերում որպես պաշտպան հանդես գալու հնարավորությունից: Այսինքն, Սահակյանին այլեւս արգելվում է պաշտպանել Մարգարյանի, Շահինյանի, Գեղամ Մանուկյանի եւ Միքայել Մանուկյանի գործերը (ի դեպ, փաստաբանը պնդում է, որ ինքն անհերքելի ապացույցներ ունի, որ Միքայել Մանուկյանը չի սպանել Համբարձում Գալստյանին): Ի դեպ, Ռուբեն Սահակյանը պաշտպանում էր նաեւ «Գոլոս Արմենիի» թերթի, Վահան Ավագյանի դատական գործերը, իսկ թե ինչ ճակատագիր կունենա օդաչուների հայտնի գործի պաշտպանությունը, որն ընթացքի մեջ է, դեռեւս անհայտ է:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Առեւանգվել է եւս մի հայազգի Ռուսաստանի քաղաքացի

ԴԵՐԲԵՆԴ, 2 ՄԱՐՏ, ԻՄԱ ՊՐԵՍ ՍՆԱՐՔ: Օրերս ադրբեջանցի սահմանապահները ադրբեջանա-ռուսաստանյան սահմանի Սամուրի պահակակետում կալանել են Դերբենդի «Էլեկտրոսիգնալ» գործարանի տնօրեն Աշոտ Բաբայանին: Պատրվակը եղել է այն, որ կալանվածի մոտ հայտնաբերված անձնագիրը տրված է եղել 1991 թ. Լեռնային Ղարաբաղում, եւ սրանից ադրբեջանցիները այն եզրակացությունն են արել, թե Բաբայանը մասնակցել է ԼՂՀ-ում տեղի ունեցած մարտական գործողություններին: Այս կապակցությամբ Ռուսաստանի Դաշնության արտգործնախարարությունը Բաքվին բողոք է հայտնել, իսկ Դերբենդի հասարակայնությունը դիմել է Ադրբեջանի Հանրապետության կառավարությանը՝ ռուսաստանցի քաղաքացուն ազատելու պահանջով:

«Եհովայի վկաներին» քաղաքացիական ծառայություն

Ֆրանսիայի պաշտպանության նախարար Ֆրանսուա Լեոտարը մի հրամանագիր ստորագրեց, որ «Եհովայի վկաներ» կոչվող այն աղանդավորներին, որոնք չեն ցանկանում զինվորական ծառայություն կատարել, փոխարենը առիթ է տալիս քաղաքացիական ծառայություն կատարել: Ինչպես հայտնի է, Հայաստան եւ Արցախ էլ թափանցած այդ աղանդավորների կարգախոսներից մեկն է «Մենք միայն Աստծուն ենք ծառայում» արտահայտությունը: «Եհովայի վկաներ» աղանդավորական շարժումն աշխարհում ունի 5 միլիոն հետեւորդ:

Հայ-ռուսական գործակցության նոր միություն

Փետրվարի կեսերին ստեղծվեց հայ-ռուսական համագործակցության եւ վերածննդի միությունը (ՀՌՀՄ), որի նպատակն է հայ-ռուսական հարաբերությունների խորացումն ու ամրապնդումը, համագործակցությունը ՀՀ պետական մարմինների, հասարակական, հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների հետ: Միությունը գտնում է, որ հանրապետությունում ստեղծված դժվարին իրավիճակում ամենից առաջ Ռուսաստանի հետ տնտեսական, քաղաքական եւ մշակութային սերտ համագործակցությունը կարող է հուսալի պայման դառնալ այդ խնդիրների իրականացման համար: Ծրագրվում է գործնական կապեր հաստատել ինչպես հանրապետության ռուսական համայնքների, այնպես էլ Ռուսաստանի հայկական համայնքների ու կազմակերպությունների եւ սփյուռքի գաղթօջախների հետ: Հայ-ռուսական համագործակցության եւ վերածննդի միության նախագահն է «Աճառյան» համալսարանի ռեկտոր, պրոֆեսոր Ա. Խաչատրյանը:

Ց. Ա.

■ *Ապրիլի 15-ին տեղի կունենա Հայաստանի խնայողական բանկի «Արշինբանկի» բաժնետերերի ժողովը՝ քննարկելու 1994 թ. ֆինանսական տարվա արդյունքները:*

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան Ե տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7 8852) 151065
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՀԱՄԼԷՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Ոճը եւ տառաձեւերը ԴԱՆԻԷԼ ԴԱԼԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

—Անմիջապես ասեմ, որ դժվար կլինի երկար ժամանակ պահպանել նման բարձր ցուցանիշները, քանի որ միամտություն կլինի կարծել, թե մեզ մոտ հանցագործությունները անընդհատ կպակասեն: Բայց հասկանալի է, որ մենք նման արդյունքների ենք հասել մեր պետության կազմավորման ժամանակահատվածում, բարեփոխումների սկզբնական փուլում, երբ ծագում են հասարակական նոր հարաբերություններ եւ ինքնաբերաբար ձեւախեղվում է հասարակական կարգը: Կարեւոր էր բեկում կատարել հենց այդ պահին, ինչը մեզ հաջողվեց: Ճիշտ է, կարծիք կա, թե մենք երբեմն թաքցնում ենք հանցագործությունների փաստերը: Նման եզակի դեպքեր նույնպես լինում են, որի համար պատիժ են կրում իրավախախտները, բայց, ասենք, սպանությունը թաքցնելն անհնար է: Հանցագործությունների կրճատման հաջողվեց հասնել նախեւառաջ ՆԳՆ-ի կազմակերպված աշխատանքի եւ դրա կառույցների վերակազմման շնորհիվ: Բայց, ըստ իս, դրան ավելի մեծ չափով նպաստեց ներկայիս նախարար պարոն Սիրադեղյանի փաստական անվեհերությունը եւ հաստատակամությունը: Հենց դա էլ մեզ, անձնավորապես քրեական հետախուզության աշխատողներիս ստիպեց համախմբվել նրա շուրջը եւ աշխատել, չվախենալ ոչ հանցաշխարհի հեղինակություններից, ոչ էլ նրանց հովանավոր բարձրաստիճան անձանցից: Գիտե՞ք, երբ մեզ մոտ հարկ է լինում ուսալ հանցագործներին, անպայման անհրաժեշտ է հաշվի չառնել նրանց հովանավորող անձանց: Ինքներդ հասկանում եք, որ Երեւանը, ասենք Հայաստանը եւս մեծ չեն, եւ ամեն անգամ, երբ մենք ուզում ենք պատասխանատվության կանչել որեւէ մեկին, գտնվում է ինչ-որ հեղինակավոր անձ, որը խանգարում է նրան դատարան հանձնելուն: Բայց ՆԳՆ-ում արձակ վեց հովանավորությունն արգելող հրաման: Ավելին, մեզանից պահանջեցին ի հայտ բերել այն անձանց, այդ թվում բարձրաստիճաններին, ովքեր խանգարել են գործի բացահայտմանը: Դրանով իսկ մենք հարվածեցինք հանցաշխարհի հետ չինովնիկների կապերին: Եւ այդ կապը որոշ չափով թուլացավ: Ես գտնում եմ, որ դա հանրապետությունում մաֆիայի ստեղծման դեմ ուղղված ամենաուժեղ հարվածն էր, քանի որ մաֆիան [...]ետական անձանց աջակցությունը վայելող հանցավոր կազմակերպություն է: Իսկ երբ այդ աջակցությունը չկա, դա ընդամենը ելուզակախումբ է: Ձեռնարկված այդ մի քոցառումների շնորհիվ հանրապետությունում չկա նաեւ բռնաշորթություն:

Հանցագործությունների կրճատման վրա ազդել է նաեւ վերջին երեք տարում 2,5 մլրդ ռուսական ռուբլու մեծ քանակությամբ թմրադեղերի, զենքի ու զինամթերքի բռնագրավումը: Պարզաբանեմ գործի էությունը: Եթե մենք չառգրավեինք այդ «ապրանքը», ապա թմրամոլները կկատարեին հենց այդ գումարի գողություններ ու կողոպուտներ, որպեսզի թմրադեղ ձեռք բերեն: Քանի որ այդ թմրադեղը կա շուկայում, թմրամոլը պատրաստ է անպայման այն գնել: Բայց այդ վտանգավոր «բեռը» բռնագրավելով, մենք դրանով իսկ կանխեցինք հնարավոր հանցագործությունները:

- Պրն. Ամիրյան, որքանո՞վ են հիմնավոր այն երկյուղները, թե Հայաստանը կարող է դառնալ թմրադեղերի տարանցման երկիր: Չափազանցված չէ՞, արդյոք վտանգը:

- Այստեղ չափազանցություն չկա: Մենք էլ ունենք նման երկյուղներ, ո-

րոնք հիմնված են ուրիշ պետություններից ստացված հաղորդումների վրա, քանի որ ներկայումս փակ է այն ճանապարհը, որով թմրադեղերը Թուրքիայով ու Բալկաններով հասցվում էին Եվրոպա: Այստեղ ֆրանսիացիները լավ են աշխատել: Եւ մեծ է այն բանի հավանականությունը, որ այդ գիծը փոխադրված լինի Հայաստան: Ճիշտ է, կա պահեստային ճանապարհ, որն այժմ գործում է (Միջին Ասիայով Ռուսաստան), բայց դա ավելի երկար է, քան Հայաստանով անցնող ուղին: Մենք ենթադրում ենք, որ «ապրանքը» մեզ է հասնում Իրանով, քանի որ ներկայումս բաց է Մեղրիի դարպասը: Ցավոք, մենք հիմա չենք կարող ավելին ձեռնարկել, քան «բեռի» վերահսկումը, որպեսզի այն առանց տարածվելու ՀՀ տարածքով անցնի դեպի Վրաստան եւ Ռուսաստան: Զգացվում է համապատասխան սարքավորումների ձեռքբերման եւ Մեղրիի մաքսակետի հանդերձավոր-

տախուզության ապարատների օպերատիվ հետախուզական գործունեությունն ակտիվացել է թմրադեղերի անօրինական շրջանառության հետ կապված հանցագործությունների բացահայտման ոլորտում:

Մենք ջանում ենք այս խնդրի վրա բեւեռել միջազգային հանրության, ոստիկանության ուշադրությունը: Հայաստանում արդեն եղել են տարբեր երկրների՝ Ֆրանսիայի, Իրանի ոստիկաններ եւ նույնիսկ թմրանյութերի տարածման կանխման ՄԱԿ-ի փորձագետներ: Այժմ հավանականություն կա, որ այդ հեղինակավոր մարմինը մեզ ֆինանսական օգնություն ցույց կտա:

- Պրն. Ամիրյան, դուք նշեցիք, որ ներկայումս ՆԳՆ-ն աշխատում է առանց վախի: Իսկ դա չի՞ հանգեցնի անվերահսկելիության վիճակի:

- Եկեք վերհիշենք, թե մեզ մոտ ինչ տիպի վիճակ էր 4-5 տարի առաջ: Այն ժամանակ ոստիկանը մտածում էր, որ

ԻՐԱՎԱԿԱՆ

Համլետ Ամիրյան. «Ոստիկանն առաջին հերթին պետք է լինի ոստիկան»

Վիճակագրական տեղեկանք. ՀՀ ՆԳՆ-ում ստացված տվյալների համաձայն, 1994 թ. հանցագործությունների ընդհանուր թիվը կազմել է 9923, մինչդեռ 1993 թ. եղել էր 13061: Քրեական հետախուզության գծով, եթե 1992 թ կատարվել էր 13,5 հազար, իսկ 1993 թ.՝ մոտ 10 հազար հանցագործություն, ապա 1994 թ. այդ թիվը կազմեց 6000: 1993 թ. համեմատությամբ 1994 թ. 50 տոկոսով կրճատվել կատարված ծանր հանցագործությունների թիվը: Նվազեցին նաեւ սպանությունների դեպքերը. 1993 թ. կատարվել էր 313 սպանություն, 1994 թ.՝ 201: Միաժամանակ աճել է ՆԳՆ աշխատակիցների կողմից հանցագործությունների բացահայտման տոկոսը: Այսպես, քրեական հետախուզության գծով 1993 թ. բացահայտելիությամբ կազմել է 44 տոկոս, իսկ 1994 թ.՝ 73 տոկոս: Նախորդ տարվա համեմատությամբ 1994 թ. բացահայտվել է 36 տոկոսով ավելի շատ հանցագործություն: Դրա հետ մեկտեղ տագնապ են հարուցում հետեւյալ թվերը. կաշառակերության փաստերի առթիվ հարուցվել է միայն 28 գործ, իսկ պաշտոնական դիրքի չարաշահման առթիվ՝ 66 գործ:

Ինչո՞վ է պայմանավորված հանցագործությունների նվազումը: Եւ ինչի՞ հաշվին է հաջողվել տեղաշարժ արձանագրել հանրապետությունում քրեածին իրավիճակի կարգավորման գործում: Մենք այս հարցերով դիմեցինք ՀՀ ՆԳՆ քրեական հետախուզության վարչության պետ, փոխգնդապետ ՀԱՄԼԵՏ ԱՄԻՐՅԱՆԻՆ:

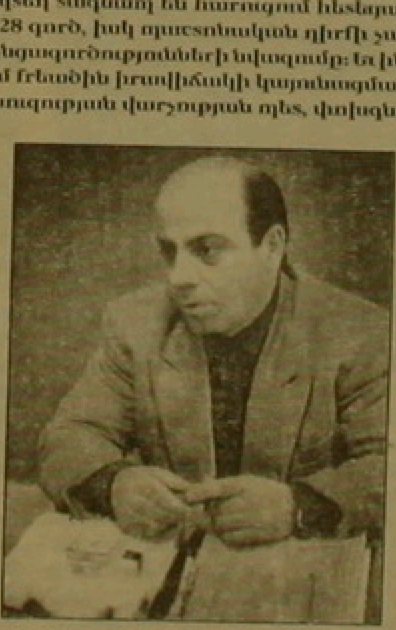

ման համար անհրաժեշտ դրամական միջոցների բացակայությունը, քանզի փաստորեն անհնար է թմրադեղերը բացահայտել «մերկ ձեռքերով»: Հարկավոր են նաեւ թմրադեղերի որոնման նպատակով հատկապես վարժեցված շներ: Կուզենայի ընդգծել, որ եթե նույնիսկ թմրասինդիկատը վերջնականապես որոշի Հայաստանն ընտրել թմրադեղերի տարանցման ուղի, միեւնույն է, հանրապետությունում թմրամոլությունը լայն տարածում չի ստանա: Նախեւառաջ, նման փորր պետության մեջ չկա եւ չի կարող լինել համապատասխան շուկա: Երկրորդ, երբ երկիրն օգտագործվում է թմրադեղերի տարանցման համար, գոյություն ունի այն այնտեղ չտարածելու սկզբունք: Պատճառն այն է, որ թմրադեղերի տարանցման գոտում դրանց տարածումն անխուսափելիորեն կհանգեցնի այդ չարիքի դեմ պայքարի ուժեղացման, եւ ձեռնարկվող համապատասխան միջոցները որոշակիորեն կարող են խոչընդոտել թմրադեղերը վերջնակետին՝ շուկային հասցնելուն: Թեեւ կարող են լինել նաեւ բացառություններ: Ասենք, հանրապետությունում 500 կամ նույնիսկ 200 կգ հերոինի հայտնվելը կարող է հանգեցնել պատվոր հետեւանքների, եթե նկատի ունենանք, որ այդ թմրադեղի 1 կգ արժե 150-200 հազար դոլլար: Եւ կրկին «ծակվողները» կսկսեն քաղաքացիներից դրամ կորզել, եւ կրկին կաճի հանցագործությունների թիվը: Ցավոք, 1994 թ. ավելացել է թմրամոլության հետ կապված քրեական գործերի թիվը (586) 1993 թ. համեմատությամբ (432): Ըստ այդմ էլ, 1994 թ. կրկնակի աճել է թմրադեղ իրացնողների նկատմամբ հարուցված գործերի թիվը: Բայց քրեական գործերի թվի աճը վկայում է նաեւ այն մասին, որ քրեական հե-

ինքը նախեւառաջ հայ է, խղճով մարդ եւապա միայն ոստիկան: Ի՞նչ էք կարծում, նման իրավիճակում հանրապետությունում կարո՞ղ էր կարգուկանոն լինել: Ես գտնում եմ, որ ոստիկանն առաջին հերթին պետք է լինի ոստիկան, եւ կարեւորություն չունի՝ նա հայ է, վրացի, թե ամերիկացի: Նրա առաջնագույն խնդիրը կարգուկանոնի հաստատումն է: Իսկ խղճի մասին խոսելն էլ անիմաստ է, քանի որ այն արդեն առկա է օրենքում: Հենց այդ տարիներին էլ աճեց հանցագործությունների թիվը: Բայց մենք սկսեցինք գործել հարձակողական ոճով: Դա հանցագործությունների աճը կանգնեցնելու փորձ էր: Ուրիշ միջոցներով այստեղ անհնար էր աշխատել: Մենք այդ իրավիճակից դուրս ենք եկել, բայց օրենքները մնացել են նախկինը, թեեւ փոխվում է մեր հասարակարգը, կատարվում են բարեփոխումներ: Իսկ ամեն կերպ օրենքների ապավինումի խրախուսումը նշանակում է տեղում դոփել: Օրենքները, այդ թվում քրեականները, հնացել են: Ուստի մենք երբեմն ստիպված ենք լինում հատել դրանց սահմանները: Այսինքն, մենք հիմա ձեզ հետ մտածում ենք առավել ժողովրդավարական ու բարեփոխական ձեւով, քան ներկայումս գոյություն ունեցող օրենքները: Օրենսդրական դաշտի բացակայությունը երբեմն շատ է խանգարում մեր աշխատանքին: Կարող եմ բերել մեկ օրինակ: Ամբողջ աշխարհում թմրադեղ իրացնողներին հանցանքի վայրում բռնելու համար ոստիկանին թույլատրվում է հենց նրանից «ապրանք» գնել: Ըստ օրենքի, մեզ դա արգելված է: Դուք հասկանում եք, թե դա որքան է դժվարացնում մեր աշխատանքը: Ի դեպ, մենք հայտարարել ենք, որ այս տարի կաշխատենք օրենքին խստիվ հետեւելով, քանի որ ներկայումս հանցագործությունների աճ չկա եւ որեւէ բան մեզ չի ստիպում այլ կերպ վարվել: Հարկավոր է օրենսդիրներին հանգիստ տալ, որպեսզի նրանք վերջապես մեզ տան լավ օրենքներ: Ես երկյուղներ չունեմ, թե մենք կգործենք անվերահսկելի կերպով, սակայն առանձին դեպքեր միշտ էլ կարող են լինել: Կարծում եք, մեզ մոտ ոստիկանը երբեք հանցագործություն չի՞ կատարում: Ցավոք, կան եւ այդպիսիք: Բայց կրկնում եմ, ներկայումս հիմնական խնդիրներից մեկը ոստիկանի հեղինակության բարձրացումն է, եւ ուզում ենք, որ դա ոչ թե ինքներս անենք, այլ ուրիշները, այդ թվում նաեւ մամուլի ներկայացուցիչները, քանի որ ոստիկանի հեղինակությունը պետականության երաշխիքն է ու խորհրդանիշը:

ՏԻԳՐԱՆ ՀԱԿՈԲՅԱՆ,
Ինտերֆաքսի թղթակից

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Վրաստան. Ռուսական զորքերի դեմ դուրս գալը խելահեղություն է

ԹԲԻԼԻՍԻ, 3 ՄԱՐՏ, ԻՄԱ-ՊՐԵՍ-ՍՆԱՐՔ: Վրաստանում քննադատվել է Աբխազիայի ազատագրման միության ղեկավար Բորիս Կակուբավայի հայտարարությունը, որով նա սպառնացել էր պարտիզանական գործողություններ սկսել Վրաստանում տեղաբաշխված ռուսական զորքերի դեմ: Կակուբավան մոլագար է: Այսպիսի եզրակացություն է արել մարտի 2-ին Վրաստանի ազգային դեմոկրատական կուսակցության խորհուրդը: Ազգայ-դեմոկրատները քննադատել են Կակուբավայի ըննդհանրական արտահայտությունները ռուսական զորքերի վերաբերյալ, դրանք գնահատելով որպես ծայրահեղական մտածողության հոգեվարքի վերջին ճիչ: Իսկ Վրաստանի դեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեի մամուլի քարտուղարությունը «ազատարարի» նույթը համարել է կործանարար քայլ, որը նպատակ ունի ապակայունացնել Վրաստանի իրավիճակը եւ փչացնել հարաբերությունները Ռուսաստանի հետ: Այս ձեռնարկը, մամուլի քարտուղարության կարծիքով, կարելի է դասել մի շարքում Թենգիզ Կիտովանու վերջերս դեպի Աբխազիա ձեռնարկած արշավանքի հետ:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Լիբերալ-դեմոկրատները Ռուսաստանին խիստ միջոցների են դրդում

ՄՈՍԿՎԱ, 3 ՄԱՐՏ, ԻՄԱ-ՊՐԵՍ-ՍՆԱՐՔ: Ռուսաստանի լիբերալ դեմոկրատական կուսակցության վարչությունը մարտի 1-ին Պետդումայում տարածել է մի հայտարարություն՝ Ռուսաստանի կառավարությունից պահանջելով արգելել հակառուսական քարոզչությունը եւ խիստ միջոցներ ձեռնարկել այն երկրների նկատմամբ, որտեղ հետապնդվում է ռուս ազգաբնակչությունը: Լիբերալ դեմոկրատները նաեւ պահանջել են հանրաքվե անցկացնել ԽՍՀՄ փլուզման հետեւանքով Ռուսաստանից անջատված տարածքների ճակատագրի վերաբերյալ:

Հատուկ ծառայությունները դիմել են դիգգերների օգնությանը

ՄՈՍԿՎԱ, 3 ՄԱՐՏ, ԻՄԱ-ՊՐԵՍ-ՍՆԱՐՔ: Մարտի 1-ին «Մոսկվա» հյուրանոցում տեղի ունեցած պայթյունից հետո հատուկ ծառայությունների ներկայացուցիչները հետաքննությանը օգնելու համար դիմել են «Անդրգրաունդ մոլորակի դիգգերներ» կազմակերպությանը (դիգգերները գետնուղիներում աշխատող մասնագետներ են): Իրավապահ մարմինների խնդրանքով դիգգերները հետազոտել են հյուրանոցի շրջակա գետնուղիները: Դիգգերների կազմակերպության ղեկավարը «ԻՄԱ պրեսի» թղթակցին իրենց հետազոտությունից հետո ասել է, որ նման ձեւով սկզբունքորեն հնարավոր է Թատերական հրապարակի կողմից թափանցել հյուրանոց: Սակայն ինքը թերահավատորեն է վերաբերվում այն վարկածին, թե ահաբեկչական գործողությունը նախապատրաստելիս հանցագործներն օգտվել են ստորգետնյա ուղիներից:

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Հասան Հասանովը ԵՄ երկրների դեսպաններին զգուշացնում է հայերից

ԲԱՔՈՒ, 2 ՄԱՐՏ, ԹՈՒՐԱՆ-ՍՆԱՐՔ: Երեկ Ադրբեջանի արտգործնախարար Հասան Հասանովն ընդունել Եվրամիության երկրների դիվանագիտական ներկայացուցչությունների անդամներ, Ֆրանսիայի դեսպան Ժան Պերենին, Մեծ Բրիտանիայի դեսպան Թոմաս Յանգին, Գերմանիայի գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Միխայել Շմունկին եւ Հունաստանի դեսպանության կցորդ պրն. Գրինշպանին:

Հասան Հասանովը հանդիպման ընթացքում նշեց, որ ԵԱՀԽ Բուդապեշտի գագաթաժողովում Հայաստանը դեմ է քվեարկել շրջանային հակամարտությունները լուծելիս ԵԱՀԽ-ի ու ՄԱԿ-ի փոխգործողությանը վերաբերող փաստաթղթին: Նախարարը հիշեցրեց, որ այդ նիստում Հայաստանի ԵԱՀԽ նախագահից պահանջել էր այդ փաստաթղթի գործողությունը չտարածել հայ-ադրբեջանական հակամարտության վրա:

Հասանովի խոսքերով, այժմ Հայաստանը նման պահանջներ է ներկայացնում Եվրամիության անդամներին: «Հայաստանի այդ փորձերի նպատակն է ԵՄ եւ ԵԱՀԽ երկրներին ստիպել այստեղ հայանպաստ դիրք բռնել հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորման մեջ», ընդգծեց նախարարը:

■ *Մարտի 1-ին համագործակցության նախագահ Հեյդար Ալիեւը հրամանագրեր ստորագրեց Վիեննայում եւ Բրյուսելում Ադրբեջանի դեսպանատների բացման մասին: Նույն փաստաթղթերով Ադրբեջանի կառավարությանը եւ արտգործնախարարությանը հանձնարարվեց լուծել դրա համար անհրաժեշտ ֆինանսական, նյութատեխնիկական եւ մյուս խնդիրները:*

ՍՆԱՐՔ

Պայթյուն Իրանի դեսպանատանը կից շենքում

Էլչիբեյը պահանջում է ադրբեջանական պետություն Իրանում

ԲԱՔՈՒ, 3 ՄԱՐՏ, ՆՈՎՈՍՏԻ-ՏԱԳԱՆ: Մարտի 2-ի առավոտյան պայթյունից ցնցվեց Բաքվում Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանատանը կից շենքը: Ինչպես հաջողվեց պարզել դեպքի վայր եկած «Խաղաղ սերվիս» գործակալության թղթակցին, պայթյունի պատճառը եղել էր բնակարաններից մեկում գազի արտահոսքը: Տան բնակիչների մեջ կան զոհեր: Տեղ հասած հրշեջներին հաջողվեց արագորեն մարել կրակը: Իրանի դեսպանատան շենքը չվնասվեց, աշխատակիցների մեջ տուժածներ չկան:

Մյուս կողմից, բաքվական «Միլլեթ» թերթի փետրվարի 26-ի համարում լույս տեսած մի տեղեկության համաձայն, Ադրբեջանի նախկին նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյը որս հանդես է եկել ադրբեջանական մի նոր պետության ստեղծել Իրանի սահմաններում: Իր այդ ծրագրի արդարացման համար նա բերել է Հյուսիսային եւ Հարավային Եմենների, Գերմանիայի, Վիետնամի ու Կորեայի օրինակները, ավելացնելով, որ հետագայում «երկու» Ադրբեջանները պետք է միանան:

Լուծարվում է

«Բարի մտեր» ՍՊԸ-ն, գրանցված Մաշտոցի շրջանում:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

1941-1945

Հաղթանակի 50-ամյակի առթիվ

Հայաստանը ռազմաճակատի կարեւորագույն զինանոց է երկրի հարավում

Պատերազմի առաջին իսկ օրերից հանրապետության կյանքում առաջին պլան մղվեցին պետական ու կուսակցական մարմինների, բոլոր հասարակական կազմակերպությունների ամբողջ գործունեության երեք գլխավոր ուղղություններ: Դրանք են՝ ռազմամոբիլիզացիոն, ռազմատնտեսական եւ գաղափարախոսական աշխատանքի ուղղությունները: Առաջինի նպատակներն էին զինապարտների արագ ու կազմակերպված զանգվածային զորահավաքը, զորամիավորումների ու զորամասերի կազմավորումն ու ճակատ ուղարկելը: Ռազմատնտեսական ուղղության նպատակն էր հնարավորին չափ շուտ հանրապետության ամբողջ տնտեսությունը փոխադրել ռազմական ռելսերի վրա եւ ստեղծելով ներդաշնակ ռազմական տնտեսություն, անխափան կերպով, հարաճուն չափերով ռազմաճակատին մատակարարել ռազմական արտադրանք: Թիկունքի այս երկու գլխավոր խնդիրների հաջող լուծումը կախված էր աշխատանքային ճակատի մարդկանց բարոյական ոգուց, բնակչության լայն զանգված ղեկության տարածքում պաշտպանական կառույցների շինարարության համար աշխատուժի ու փոխադրամիջոցների հավաքագրման նպատակով:

Արդեն 1941 թ. օգոստոսին Պաշտպանության պետական կոմիտեն Հայաստանի ղեկավարությանը հանձնարարեց սեղմ ժամկետներում ապահովել հանրապետության տարածքում երեք զորամիավորումների ստեղծումը: Այդ առաջադրանքի հաջող կատարման գործում անգնահատելի դեր խաղացին 76-րդ հայկական լեռնահրաձգային դիվիզիայի կազմում անցած հրամանատարական կադրերը, որի միջուկն ստեղծվել էր դեռ քաղաքացիական պատերազմի տարիներին:

Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին Հայաստանի տարածքում ստեղծվեցին շուրջ տասը նոր հրաձգային դիվիզիաներ եւ մի շարք առանձին հրաձգային զորամասեր: Այդ թվում՝ 89-րդը, 409-րդը, 408-րդը, 390-րդը եւ 261-րդը կոչվում էին հայկական ազգային դիվիզիաներ, իսկ 31-րդ, 61-րդ, 136-րդ, 320-րդ դիվիզիաները եւ 111-րդ հրաձգային բրիգադը, թեեւ հայկական չէին կոչվում, բայց դրանց մի մասը 60-80

արտադրատեսակներ, որոնցից հսկայական չափով կախված էր երկրի բազմաթիվ պաշտպանական գործարանների եւ Ադրբեջանի ամբողջ նավթարդյունաբերության անխափան աշխատանքը: Հայաստանի քիմիական արդյունաբերության դերը էլ ավելի մեծացավ այն կապակցությամբ, որ Ուկրաինայի օկուպացման եւ նրա սոդայի գործարանների շարքից դուրս գալու հետեւանքով Բաքվի նավթարդյունաբերությունը կաուստիկ սոդայի եւ մի շարք այլ էական քիմիական արտադրատեսակների մատակարարման ամբողջ ծանրությունը ընկավ Հայաստանի քիմիական արդյունաբերության վրա: Իսկ առանց այդ արտադրատեսակների անհնար էր արտադրել բարձրորակ բենզին, յուղ եւ այլն: Պատերազմի պայմաններում աննախադեպ աճեց կալցիումի կարբիդ, կաուչուկ, թթվուտներ, ռետինատեխնիկական արտադրանք թողարկող ձեռնարկությունների դերը: Դրանք արդեն կային Հայաստանի տարածքում, կամ էլ եղածների հիման վրա հնարավոր էր շատ արագորեն կազմակերպել պահանջվող քիմիական արտադրությու-

«Սոպրեն» քիմիական կոմբինատը, Հայաստանի կոմկուսի կենտկոմը անցկացրեց նույնիսկ հատուկ պլենում, նվիրված պատերազմի պայմաններում այդ կոմբինատի աշխատանքին: Եւ ձեռնարկված միջոցները բարենպաստ արդյունքներ տվեցին:

Պատերազմի առաջին իսկ ամիսներին քիմիական արդյունաբերության, պղնձաձուլական ձեռնարկությունները, փայտահարդարման կոմբինատները, տեքստիլ, կարի եւ կաշվեղենի ֆաբրիկաները, մեխանիկական գործարանները անցում կատարեցին պաշտպանական արտադրանքի թողարկման: Հանրապետության ընդհանուր համախառն արտադրանքում ամսեամիս աճում էր ռազմական արտադրանքի տեսակարար կշիռը: 1942 թ. ամռան կեսերին Հայաստանում ավարտվեց արդյունաբերության անցումը ռազմական ռելսերի վրա: Թե դա ինչպիսի վիթխարի նշանակություն ունեցավ Կովկասի ճակատամարտի ընթացքում, կարելի է դատել թեկուզ հետեւյալ օրինակից: 1943 թ. հունվարի 9-ին Անդրկովկասյան ռազմաճակատի հյուսիսային զորախմբի ռազմական խորհուրդը նա-

հակաքիմիական եւ այլ արտադրանքների արտադրության ռազմական խոշոր պատվերներ: Հայաստանի համախառն ռազմական արտադրանքում ծանրակշիռ տեղ էր գրավում հանդերձանքի, կոշիկի, համազգեստի ու գործվածքի արտադրությունը:

Հերոսական աշխատանք էին կատարում հանրապետության գյուղատնտեսության աշխատողները: Չնայած պատերազմի ծանր պայմաններին, նրանք նկատելի հաջողությունների հասան, ինչը թույլ տվեց ապահովել հանրապետությունում պահածոյի լայնորեն զարգացած արդյունաբերության անխափան աշխատանքը, որը կարեւոր նշանակություն ուներ ճակատայինների պարենավորման գործում:

Երկրի հարավում լինելով Կարմիր բանակի կարեւոր զինանոցը, Հայաստանը ռազմաճակատին եռանդագին օգնում էր նաեւ բնակչությունից տաք հագուստների եւ ճակատայինների համար նախատեսված նվերների հավաքման, երկրի պաշտպանության ֆոնդի միջոցների հանգանակման եւ Կարմիր բանակի համար ռազմական տեխնիկայի կառուցման, ճակատա-

ների շրջանում քաղդաստիարակչական աշխատանքի մակարդակից:

Չէ որ պատերազմը յուրաքանչյուր ազգի ֆիզիկական, տնտեսական ու հոգեւոր բոլոր ուժերի դաժանագույն փորձությունն է, եւ պատերազմում հաղթում է նա, ով ունի ավելի շատ ռեզերվներ, ուժի աղբյուրներ, ժողովրդի ավելի մեծ տոկունություն: Իսկ վերջինս կախված է հենց ժողովրդի բարոյական վիճակից, այն բանից, թե պատրա՞ստ է հաղթահարել բոլոր դժվարություններն ու զրկանքները, ամենադաժան փորձություններին դիմանալ հանուն հայրենիքի պաշտպանության: Պատրա՞ստ է արդյոք ժողովուրդը հերոսաբար մարտնչել մարտադաշտերում եւ անձնվիրաբար աշխատել ռազմաճակատի բոլոր կարիքների անընդմեջ ապահովման համար: Հետեւաբար, պատերազմի պայմաններում, դրա ընթացքն ու արդյունքը կանխորոշող կարեւոր գործոններից մեկը բարոյական գործոնն է, ժողովրդի եւ զինված ուժերի անձնակազմի բարոյական բարձր ոգին:

Խորհրդային կառավարության պահանջով Հայաստանում զորահավաքը ծավալվեց չափազանց արագ տեմպերով, քանզի նա երկար սահման ուներ Թուրքիայի հետ, որն սկսել էր մեր սահմաններում կուտակել իր զորքերի խոշոր խմբավորումներ, պատրաստ ամեն պահի ներխուժել Հայաստան: Ըստ երեւույթին սրանով կարելի է բացատրել այն փաստը, որ Հայաստանում զորակոչվեց բնակչության գրեթե 20 տոկոսը, մինչդեռ զորահավաքի ընդունված նորմաների համաձայն՝ պետք է զորակոչվեր մոտավորապես 10-15 տոկոսը:

Որո՞նք էին ռազմամոբիլիզացիոն աշխատանքի հիմնական ուղղությունները: Առաջին, դրա նպատակն էր զորակոչել պահեստայիններին, կազմավորել եւ ճակատ ուղարկել նոր միավորումներ ու զորամասեր, այդ թվում նաեւ հայկական ազգային դիվիզիաներ, ուժեղացնել Թուրքիայի եւ Իրանի հետ պետական սահմանների պաշտպանությունը: Երկրորդ, հարկավոր էր ստեղծել աշխարհազորային ջոկատներ եւ կործանիչ գումարտակներ, կազմակերպել ռազմական գործարանների, կամուրջների եւ մյուս կարեւոր պաշտպանական օբյեկտների պաշտպանությունը: Երրորդ, ռազմամոբիլիզացիոն աշխատանքը ենթադրում էր բնակչության ընդհանուր զինվորական ուսուցումը եւ զինվորական պահեստային օդաչուների, տանկիստների, ականանետորդների եւ Կարմիր բանակի այլ մասնագետների պատրաստմանը: Չորրորդ, այն իրականացվում էր հանրա-

տոկոսով կազմված էր հայ զինվորներից: Առաջ անցնելով նշենք, որ դիվիզիաներից երկուսը՝ 76-րդը

Պատերազմի տարիներ. պատանեկների արտադրություն Երեւանում

եւ 136-րդը Ստալինգրադի ճակատամարտի ընթացքում դարձան գվարդիական, իսկ 89-րդ եւ 409-րդ հայկական հրաձգային դիվիզիաները, մարտական գործողություններն սկսելով Կովկասի նախալեռներում, պատերազմն ավարտեցին առաջինը Բեռլինում, իսկ երկրորդը՝ Վիեննայում:

Հայաստանի տարածքում ստեղծվեցին 21 կործանիչ գումարտակ եւ աշխարհազորային 52 ջոկատ: Դրանց կազմում գործում էին տարբեր տարիքի տասնյակ հազարավոր կամավորներ: Ռազմական գործին տիրապետելուց հետո, ում տարիքը հարմար էր, ուղարկվում էին ռազմաճակատ:

Միաժամանակ, պատերազմի բառացիորեն առաջին իսկ օրերից հանրապետությունում լայն ճակատով աշխատանք ծավալվեց ամբողջ արդյունաբերությունը ռազմական արտադրանքի թողարկման փոխադրելու համար: Բոլոր միջոցները ձեռնարկվում էին, որպեսզի ոչ միայն հնարավորին չափ շուտ եւ ամբողջ կարողությամբ գործի դրվեր նախապատերազմյան հնգամյակների տարիներին ստեղծված հանրապետության արդյունաբերական ներուժը, այլեւ զգալիորեն ընդլայնվեր եւ հարստանար այն: Այս առումով խորհրդային պետության ղեկավարությունը հատկապես գնահատում էր Հայաստանի քիմիական արդյունաբերությունը:

Բանն այն է, որ այն թողարկում էր ռազմավարական այնպիսի եզակի

նը: Ահա թե ինչու Պաշտպանության պետական կոմիտեն որոշեց, որ Ուկրաինայում եւ երկրի մյուս արեւմտյան շրջաններում քիմիական արդյունաբերության այդ արտադրատեսակների թողարկման կորուստները որոշակի չափով կարելի է փոխհատուցել Հայաստանի քիմիական արդյունաբերության վերակառուցման ու ընդլայնման հաշվին:

Պատերազմի արդեն առաջին ամիսներին հանրապետությունն սկսեց ՊՊԿ-ից ռազմավարական կարեւոր առաջադրանքներ ստանալ կաուչուկի, կաուստիկ սոդայի, կալցիումի կարբիդի, աղաթթվի, պոլիքլորիդի եւ քիմիական մի շարք այլ արտադրատեսակների թողարկման ավելացման վերաբերյալ, առանց որոնց չէին կարողանա անխափան գործել բազմաթիվ ռազմական գործարաններ, Ադրբեջանի նավթահանույթի ու նավթավերամշակման արդյունաբերությունը: Չէ՞ որ ամբողջ պատերազմի ընթացքում երկրի նավթահանույթի գրեթե 75 տոկոսն ընկնում էր Բաքվին, որտեղ էլ գործում էին երկրի խոշորագույն նավթամշակման գործարանները:

Հայաստանի ղեկավար մարմիններն սկսեցին եռանդուն միջոցներ ձեռնարկել Հայաստանի քիմիական արդյունաբերության աճած խնդիրներին առնչվող ՊՊԿ դիրեկտիվների իրականացման նպատակով: Ընդունվեցին ներհանրապետական մի շարք որոշումներ ու վճիռներ: Բայց քանի որ ՊՊԿ դիրեկտիվների իրականացման մեջ գլխավոր դերը պետք է խաղար Երեւանի Կիրովի անվան

մակով դիմեց Հայաստանի ղեկավարությանը: Նամակում ասվում էր. «Ռազմական մեքենաների, տանկերի եւ ինքնաթիռների նորոգումը, հատկապես ռազմաճակատի առաջավոր գծում... խիստ դժվարացել է կալցիումի կարբիդի բացակայության պատճառով: Խնդրում եմ օգնել Հայաստանի ռեսուրսներից հիշյալ նպատակներով ստանալու երեք վագոն կալցիումի կարբիդ»:

Շուտով Հայաստանից ստացված կալցիումի կարբիդը օգնեց արագորեն վերականգնել տանկերը, օդանավերը եւ մյուս ռազմական մեքենաները, որոնք այնքան անհրաժեշտ էին 1943 թ. հունվարին Անդրկովկասյան ռազմաճակատի զորքերի սկսած լայնածավալ հարձակման ժամանակ: Այս օրինակները կարելի է երկար շարունակել:

Պատերազմի տարիներին Հայաստանի արդյունաբերական ներուժը զգալիորեն ընդլայնվեց ու հարստացավ նոր տեխնիկայով ու տեխնոլոգիաներով: Այսպես, պատերազմի ընթացքում Հայաստանի տարածքում շարք մտավ 29 նոր արդյունաբերական ձեռնարկություն, այդ թվում Ալավերդու ծծմբաթթվի գործարանը, ավտոդողերի գործարանը, ավիանորոգման գործարանը, Աքիի ցեմենտի գործարանը, Լենինականի տեքստիլ կոմբինատի ներկարարական ֆաբրիկան, ֆլորակրի գործարանը, կցասայլային ու լծասարքային ֆաբրիկաները, Խարբերդի մանվածքի ֆաբրիկան, շարժիչանորոգման գործարանը եւ այլն: Գործարաններում ու ֆաբրիկաներում շարք մտան երեսուն նոր արտադրամաս ու կայանք, որոնք արտադրում էին կարբինոլ, հեղուկ քլոր, ռետինատեխնիկական իրեր, ամոնիակ, հրկիզախառնուրդով լի շշեր, ձեռքի նռնակներ, խտացված ծծմբաթթու, ծեռի օճառ, սննդի խտանյութեր, կումուլյատիվ արկեր եւ այլն: Պատերազմի ժամանակաշրջանում շարք մտան քաղաքային ու շրջանային արդյունաբերական կոմբինատներում նոր արտադրատեսակների արտադրության 77 արտադրամաս ու կայանք:

Պատերազմի տարիներին Հայաստանի արդյունաբերությունը մեծ քանակությամբ թողարկեց ռազմավարական այնպիսի կարեւոր արտադրատեսակներ, ինչպիսիք են կալցիումի կարբիդը, կարբինոլը, ծծմբաթթուն, կաուստիկ սոդան, ավտոդողերը, կատարեց օդանավերի տարբեր շարժիչների եւ ռազմական այլ տեխնիկայի նորոգում: Հայաստանի արդյունաբերությունը կատարում էր զենքի ու ռազմամթերքի, կապի միջոցների, ինչպես նաեւ հրետանային գույքի, ռազմաինժեներական, կցասայլային,

յինների ընտանիքների, պատերազմի հաշմանդամների, էվակուացված բնակչության հանդեպ հոգատարության դրսեւորման գործին:

Դեռ պատերազմի ընթացքում երկրի թիկունքային հանրապետությունների կարեւորագույն խնդիրներից մեկը դարձավ ֆաշիստական օկուպացումից ազատագրված շրջաններին օգնելը: Հանրապետությունում լայնորեն ծավալվեց Ստալինգրադի եւ պատերազմից տուժած երկրի մյուս քաղաքների վերականգնման ֆոնդում միջոցների հանգանակությունը: 1945 թ. ապրիլի 1-ի դրությամբ Հայաստանի աշխատավորները հանգանակել եւ Լենինգրադի, Ստալինգրադի, Ուկրաինայի քաղաքների վերականգնման նպատակով ուղարկել էին ավելի քան 8 միլիոն ռուբլի:

Ազատագրված շրջաններին հարկավոր էին ոչ միայն շինանյութեր, տարբեր սարքավորումներ, տաք հագուստ ու սննդամթերք, այլեւ շինարարներ, մոնտաժողներ, նորոգողներ, բժիշկներ, գյուղատնտեսներ: Հայաստանը ցույց տվեց նաեւ այդպիսի օգնություն: Երբ ազատագրված Նովոռոսիյսկում վերականգնման ստեղծարար աշխատանք ծավալվեց, քաղկոմը եւ քաղգործկոմը դիմեցին Հայաստանի կոմկուսի կենտկոմին եւ հանրապետության կառավարությանը, խնդրելով օգնել որակյալ աշխատուժով: Նովոռոսիյսկցիների խնդրանքը ջերմ արձագանք գտավ Հայաստանի քաղաքներում ու գյուղերում: Խանդավառ մարդիկ շատ էին: Շուտով Հայաստանի շինարարական բրիգադները միախառնվեցին Նովոռոսիյսկը վերականգնողների շարքերին:

Ազատագրված շրջաններին հույժ անհրաժեշտ էին բուժաշխատողներ: 1943 թ. փետրվարին Հայկական ԽՍՀ-ում կար 852 բժիշկ: Նրանցից 170-ը գործուղվեցին Ուկրաինայի ազատագրված շրջաններ, Ռոստովի մարզ, Հյուսիսային Կովկաս, Ղրիմ եւ այլն: Բժիշկներից բացի, մեկնեցին 100 բուժակ, մանկաբարձ եւ բուժքույր: Հանրապետությունից ազատագրված շրջաններ մեկնած այդ բուժաշխատողների մեծամասնությունը կամավորներ էին:

Այսպիսով, ռազմաճակատի կարեւորագույն զինանոցներից մեկը դարձած Խորհրդային Հայաստանը վիթխարի դեր խաղաց Կովկասի ճակատամարտի ընթացքում եւ ակտիվորեն գործեց ամբողջ Հայրենական մեծ պատերազմում:

[illegible]
Զինվորական պատմաբան, գնդապետ, ՀՀ գիտության վաստակավոր գործիչ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **միջազգային**

ԵՎՐՈՊԱ

Բալկաններում կրկին պատրաստվում են պատերազմի

Մահմեդականների Բիհաչ միջնաշրջանում մղվող մարտերը փետրվարի երկրորդ կեսին տարածվեցին Բոսնիայի նաեւ այլ շրջաններում, մասնավորապես, հանրապետության հյուսիսում: Հրետակոծության գոտում հայտնվեցին Մագլայ եւ Թուզլա քաղաքները: Վերսկսվեցին մարտերը այն միջանցքի շրջանում, որն Արեւմտյան Բոսնիան միացնում է Սերբիային: Բոսնիայում ու Հերցեգովինայում ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչների կարծիքով, ռազմական ակտիվության աճը այն օգնության հետեւանքն է, որ Կրաջինայի սերբերը ցույց են տալիս Բոսնիայի իրենց եղբայրակիցներին:

Բոսնիայում լարվածության լիցքաթափմանը չնպաստեց նաեւ Թուրքիայի պատվիրակության հետ տեղի ունեցած միջադեպը: Ծրագրի համաձայն, Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը պետք է փետրվարի 25-ին ժամաներ Սարաեւո, սակայն այցը հետաձգվեց Թուրքիայի պետության ղեկավարի անվտանգության նկատառումներով, քանի որ Սարաեւոյի օդանավակայանի շրջակայքում նկատվում էր նշանառուների կրակի ակտիվացում: Բացի դրանից, բոսնիացի սերբերը անվտանգության երաշխիքներ չտվեցին: Թուրքիայի նախագահին այնուամենայնիվ հաջողվեց այցելել Զենիցա քաղաքում տեղաբաշխված ՄԱԿ-ի խաղաղարար ուժերի թուրքական զորամասը: Բոսնիայի ու Հերցեգովինայի պաշտոնական ներկայացուցիչները հնարավոր ամեն ինչ անում էին, որպեսզի թուրքական պատվիրակությունը ժամանի Սարաեւո: Պաշտոնական այցի չկայանալը մեծ հիասթափություն պատճառեց Բոսնիայի մահմեդական կառավարությանը: Նախագահը վայրէջք կատարեց Խորվաթիայում եւ ամենայն հավանականությամբ կայցելի Կենտրոնական Բոսնիա, որտեղ գտնվում են խաղաղարար ուժերի 1,5 հազար թուրք զինվորներ, ինչպես նաեւ հանդիպում կունենա Խորվաթիայի նախագահի հետ: Ռուս աղբյուրների հաղորդման համաձայն, Անկարան խոստովանել է Թուրքիայից Բոսնիայի մահմեդականներին զենքի անօրինական մատակարարման փաստը:

Պատերազմող կողմերի առճակատման նոր փուլի պատճառը, ըստ էության, դարձան երկու հանգամանքներ: Նախեւառաջ, միջազգային շփման խմբի առաջարկած նոր ծրագիրն առաջացրեց Բելգրադի զգույշ, եթե չասենք բացասական արձագանքը: Նոր առաջարկությունների էությունը հետեւյալն է. ՄԱԿ-ը Հարավսլավիայի Միութենական Հանրապետության նկատմամբ տնտեսական պատժամիջոցները կվերացնի նրա կողմից Խորվաթիայի եւ Բոսնիայի ճանաչման դիմաց: Արեւմուտքի որոշ մեկնաբաններ գտնում են, որ շփման խումբը Հարավսլավիայի նախագահ Միլոշեւիչին յուրօրինակ «քաղցրաբլիթ» է առաջարկում հակամարտության կարգավորման գործում առաջընթացի պարզագույն նախադրյալ ստեղծելու համար: Սակայն, նրանց կարծիքով, «մշտապես անօգնական» շփման խմբի նոր նախաձեռնությունը չի կարողանա հասցնել բաղձալի խաղաղության:

Միջազգային միջնորդների առաջարկած նոր ծրագրի նպատակը, ըստ երեւույթին, հարավսլավական նոր դաշնապետության սերբերի եւ Բոսնիայի ու Խորվաթիայի նրանց հայրենակիցների միջեւ սեպ խրելն է: Բոսնիացի սերբերի ղեկավարությունն արդեն իր մտահոգությունն է արտահայտել այս առնչությամբ: Բոսնիայի սերբերի ղեկավար Ռադովան Կարաջիչը հայտարարեց, որ երբ Սերբիան ճանաչի Խորվաթիային ու Բոսնիային, ապա այդ հանրապետություններում սերբերի պայքարը կլինի ավելորդ: Կարաջիչի խոսքերով, նախընտրելի կլիներ, երբ Բելգրադը ձգտեր բոլոր սերբերին միավորել Մեծ Սերբիայի ստեղծման նպատակով:

Մի քանի օր առաջ հայտարարվեց Բոսնիայի ու Խորվաթիայի սերբերի պաշտպանության բարձրագույն խորհրդի ստեղծման մասին: Պաշտպանության խորհուրդը գլխավորում են Կարաջիչը եւ Կրաջինայի սերբերի ղեկավար Մարտիչը: Հարավսլավիայի Միութենական Հանրապետության նախագահի հետ Անդրեյ Կոզիրեւի հանդիպումից հետո, որի ընթացքում քննարկվել էր Բոսնիային առնչվող միջազգային վերջին ծրագիրը, Կոզիրեւը հայտարարեց, թե Ռուսաստանը պաշտպանում է պատժամիջոցները նախօրոք վերացնելու

Հարավսլավիայի պահանջները:

Մոսկվայի ու Բելգրադի դիրքորոշումների նմանությունն ի հայտ եկավ նաեւ երկու երկրների պաշտպանական գերատեսչությունների ղեկավարների հանդիպման ժամանակ: Հանդիպման ընթացքում քննարկվեցին ռազմական համագործակցության հարցեր, Բալկանների իրադրությունը, ինչպես նաեւ նախկին Հարավսլավիայում ռուսական խաղաղարար ստորաբաժանումների հետագա ներկայության նպատակահարմարությունը: Իր հարավսլավացի պաշտոնակից Պավլե Բուլատովիչի հետ հանդիպումից հետո Պավել Գրաչովը հայտարարեց, թե Ռուսաստանի պաշտպանական գերատեսչությունը լիովին համաձայն է հնարավորին չափ շուտ ՀՄՀ-ի նկատմամբ պատժամիջոցները վերացնելու առաջարկությանը: Նա նաեւ ընդգծեց, որ Բոսնիայի հակամարտության կարգավորման ուղիների որոնումները դժվար են ընթանում, իրադրությունը մնում է բարդ, չնայած միջազգային շփման խմբի բոլոր ջանքերին: «ՄԱԿ-ի հովանու ներքո իրականացվող խաղաղարար գործունեությունը թույլ արդյունքներ է տալիս: Ես մոտ ժամանակներս այդ խնդրի լուծում չեմ տեսնում», հայտարարեց Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարը: ՀՄՀ-ի եւ Ռուսաստանի ռազմական համագործակցության վերաբերյալ Մոսկվայում ստորագրված համաձայնագիրը պետք է ուժի մեջ մտնի այն բանից հետո, երբ վերացվեն միջազգային պատժամիջոցները:

ՀՄՀ-ի դեմ միջազգային պատժամիջոցների սահմանման պատճառ դարձած Սարաեւոյի եւ Զագրեբի դիվանագիտական ճանաչումից Միլոշեւիչի փաստական հրաժարումը կրկին կասկածի տակ դրեց սերբ-խորվաթական անմիջական երկխոսության զարգացման հեռանկարները:

Ռուս դիտորդների կարծիքով, Զագրեբի եւ իրեն անկախ հռչակած Սերբական Կրաջինայի Հանրապետության (այն զբաղեցնում է Խորվաթիայի տարածքի գրեթե մեկ քառորդը) հնարավոր զինված հակամարտությանը Հարավսլավիայի չմիջամտելու երաշխիքների բացակայությունը Խորվաթիայի նախագահ Ֆրանյո Թուջմանին հետ է պահում ռազմական ընտրությունից: Ինչպես հայտնի է, Կրաջինայի ղեկավարները հրաժարվել են քննարկել միջազգային հաշտության ծրագիրը, նախապես ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդից պահանջելով երկարաձգել Խորվաթիայի տարածքում ՄԱԿ-ի խաղաղարար ուժերի ներկայությունը, որոնք բուֆերի դեր են կատարում խորվաթների եւ Կրաջինայի սերբերի միջեւ:

Սակայն մինչեւ օրս Խորվաթիան շարունակում է պահանջել մանդատի ավարտից հետո ՄԱԿ-ի զորքերի դուրսբերումը: Դա Բալկաններում իրադրության ներկայիս սրման երկրորդ հանգամանքն է: Խորվաթիայի ղեկավարությունը հույս է հայտնում, թե «կապույտ սաղավարտների» փոխարեն իր տարածք կգան ՆԱՏՕ-ի զորքեր, որոնցում, իհարկե, չեն լինի ռուսական ստորաբաժանումներ: Խորվաթական կողմի կարծիքով, Ռուսաստանը ակնհայտորեն սերբամետ է:

Այդուհանդերձ, մի շարք մեկնաբանների կարծիքով, Զագրեբում ի զուր են ՆԱՏՕ-ի զորքերի «օբյեկտիվության» հույս փայփայում: Իրենց պարտքը կատարելիս ՆԱՏՕ-ի զորքերն անպայման անաչառ կլինեն, քանզի խոսքը այդ կազմակերպության վարկի ու հեղինակության մասին է:

Բոսնիայի փոխնախագահ Գանիչը հայտարարեց, որ խաղաղարար զորքերը պարեկություն կանեն Բոսնիայի ու Խորվաթիայի սահմանում, Բիհաչ միջնաշրջանում, որտեղ, ինչպես հայտնի է, վերջերս տեղի են ունենում ամենաթեժ ընդհարումները: Սակայն ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչները նախազգուշացրին, որ պարեկումը կսկսվի լոկ Խորվաթիայի կառավարության կողմից ՄԱԿ-ի մանդատի երկարաձգման դեպքում: Կրաջինայի բարձրաստիճան զինվորականներից մեկը հայտարարեց, թե ՄԱԿ-ի մանդատը կասեցնելու Խորվաթիայի որոշումը Կրաջինային պատերազմի ուղղակի հայտարարում է: Համանման կարծիք հայտնելով, նախկին Հարավսլավիայի խնդրով զբաղվող միջազգային խորհրդաժողովի համակարգիչ կոմիտեի համանախագահ Թ. Ստոլտենբերգը հայտարարեց. «Ներկայումս բոլոր հակամարտ կողմերը պատրաստվում են նոր պատերազմի»:

ՍԱՄՎԵԼ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Նոյյան տապան
Հատուկ «Ազգի» համար

ՀԱՄԱՌՈՏ

Թուրքիան Իրաքից նավթ է գնում սահմանափակ քանակով

Թուրքիան հերքեց այն մեղադրանքները, որոնց համաձայն Թուրքիան բեռնատար ավտոմեքենաներով նավթ է ներմուծում Իրաքից, այդպիսով անտեսելով Իրաքի նկատմամբ ՄԱԿ-ի բեռնարգելքը: Թուրքիայի ԱԳՆ խոսնակ Ֆերհաթ Աթամանը ասաց, թե Թուրքիան ենթարկվում է պատժամիջոցների մասին ՄԱԿ-ի որոշումներին: Սակայն նա հաստատեց, որ թուրքական բեռնատարները Իրաքում ՄԱԿ-ի կողմից թույլատրված ապրանքափոխանակություն կատարելուց հետո իրենց հետ բերում են սահմանափակ քանակով նավթ, որը, նրա խոսքերով, անհրաժեշտ է այդ բեռնատարների երթեւեկությունը արդյունավետ դարձնելու համար: Այս հայտարարությամբ Աթամանը հանդես եկավ մեկ օր անց այն բանից հետո, երբ ՄԱԿ-ում ԱՄՆ դեսպան Օլբրայթը Իրաքից Թուրքիայի նավթի փոխադրումները անվանեց ՄԱԿ-ի կողմից ընդունված բեռնարգելքի որոշման տեխնիկական ոտնահարում: Թուրքական մամուլի հաղորդումների համաձայն, սահմանային առեւտրի բացակայության եւ նավթատար խողովակաշարերը փակելու հետեւանքով Թուրքիան կրել է միլիարդավոր դոլարների վնաս: ՆՏ

Մեքսիկայի նախկին նախագահն էլ դատական հետապնդման ենթակա

ՄԵՔՍԻԿԱ, 2 ՄԱՐՏ, WSJ: Իր եղբոր՝ հայտնի բիզնեսմեն Ռաուլ Սալինասի ձերբակալությունից հետո, այժմ դատական հետապնդման է ենթակա Մեքսիկայի նախկին նախագահ Սալինասը, նույն մեղադրանքով: Այսինքն՝ իր պատկանած կուսակցության ղեկավարներից Խոսե Ֆրանչեսկո Ռուիսի սպանությունը կազմակերպելու եւ նախագահական գլխավոր թեկնածու Կոլոսիոյի սպանության պարագաները ծածկելու հանցանքով:

Զբոսաշրջության առաջին երկիրը աշխարհում Գերմանիան է

Դոյչե բանկի գնահատմամբ վերջին երկու տարում ԳՖՀ-ի իրական եկամուտների անկմանը հակառակ արտասահմանյան ուղեւորությունների համար ծախսերը հասել են ռեկորդային աստիճանի՝ միայն 1994-ին 50 մլրդ մարկ: Դրանով, փաստորեն, Գերմանիան համաշխարհային զբոսաշրջության ծախսերի համեմատությամբ գրավում է առաջին տեղը՝ Ճապոնիայից առաջ, որի տարեկան ծախսերը տատանվում է 38 մլրդ մարկի սահմաններում: Տնտեսագետներն այս փաստը բացատրում են Գերմանիայի միավորմամբ, այդ ժամանակվանից սկսած Գերմանիայի զբոսաշրջության ծախսերն աճել են 30 տոկոսով: Մեծ դեր է խաղում նաեւ 1992-ից սկսած գերմանական մարկի արժեքի բարձրացումը ամերիկյան դոլարի համեմատությամբ: Գերմանացի զբոսաշրջիկների ամենասիրած երկրներն են Ավստրիան, Նիդեռլանդները եւ ԱՄՆ-ը: ՆՏ

AEROFLOT
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՅԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՎԻԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

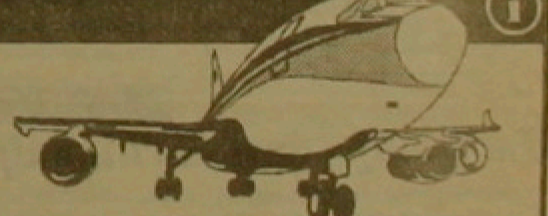

ԿԱՏԱՐՈՒՄ Է
ԱՆՎԱՅՐԷՋՔ
ԹՌԻՉՔՆԵՐ
ԵՐԵՎԱՆ - ՄՈՍԿՎԱ
IL-62Մ ՕԴԱՆԱՎՈՎ

Մեզ մոտ Դուք կարող եք ձեռք բերել մեկնելու և վերադարձի տոմսեր, որոնք ուժի մեջ են 1 տարվա ընթացքում:
Ամրագրման և թռիչքի ժամկետի փոփոխության համար ուղևորից դրամական պահումներ չեն կատարվում:
Վերադարձի ամսաթիվը Դուք կարող եք ամրագրել կամ թողնել ազատ ըստ Ձեր հայեցողության:
Մեր երթուղիներում Ձեր շահերը պաշտպանված են միջազգային օրենքներով

Թռիչքների օրերը — երկուշաբթի, չորեքշաբթի, ուրբաթ, կիրակի

Թռիչքը Երեւանից՝ 15:50, ժամանումը Մոսկվա՝ 18:40 : (Մոսկվայի ժամանակով)
Ինքնաթիռում նախատեսվում է սպասարկման 3 կարգ՝ տնտեսական, բիզնես եւ I-ին:

Տոմսերը վաճառվում են հետեւյալ հասցեով — Սարյանի փ. 22, Գլխավոր փոստատուն, I-ին հարկ, Աերոֆլոտի գործակալություն

Տեղեկությունները եւ ամրագրումը հետեւյալ հեռախոսներով՝ — 53-21-31, 22-35-80

Ամենաբարենպաստ պայմաններով թռիչքներ դեպի աշխարհի 158 քաղաքներ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **ՄՇԱԿՈՒՅԹ**

Հայաստանի ազգային ֆիլմադարանը անցյալ տարի կազմակերպած իր մշակութային ոլորտների ձեռնարկներով բարձ գույն բերեց եւ ոչ այնքան տարածված կինոագրագրին։ «Մոսկվա» կինոթատրոնում (Տրյուֆո) եւ կինոսանը («Կերպարվեստը եւ կինոն») կայացած երկու փառատոներն էլ հավաքեցին այնպիսի թյունը նրա վրա է դրված) հեսափրիր մի փառատոն է նախատեսվում անցկացնել։ Այդ «Վրդեռ արբ» փառատոնի աշխատանքներին օգնելու է Ժորժ Պոմպիդուի կենտրոնը։ «Վրդեռ արբը» կինոյի եւ վիդեոյի համատեղմամբ ստեղծված արվեստի տաս հեսափրիր նոր արտահայտչամիջոց է. ձեւ (տեխնիկայով՝ վիդեո, արվեստով նման չէ ոչ մեկին. կինոյի, կինոյի ռեժիսորներ» համառագիտական գրքույկը, որը ծառայելի անհրաժեշտ մաս կազմելուց բացի, ճանաչողական եւ իմացաբանական արժեք կունենա։ Հայաստանի եւ Ռուսաստանի մշակույթի նախարարությունների կողմից կնքված պայմանագրի համաձայն (ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք մեր թերթի էջերում), սեպտեմբերին Մոսկվայում

Կինոսիրողները մի նոր փնտրված հացե կունենան

Մարտի վերջից «Պիոներ» կինոթատրոնը կիյուրենկալի

համոզված ենք, որ այս օրերին ավելի հաճախ հարազատ կինոթատրոնի հասցե դժվարանում է գտնել։ Այս առումով հաճելի անակնկալ է սպասում նրանց։ Ազգային ֆիլմադարանի տնօրեն Գարեգին Զաքոյանը մեր զրույցում շտապեց տեղեկացնել, որ մոտ ժամանակներս կվերականգնի աշխատել մայրաքաղաքի «Պիոներ» կինոթատրոնը, որը ֆիլմադարանի համար դարձել է բազային։ Այստեղ ցուցադրվելու են միայն «արվեստով» ստեղծված ֆիլմեր։ Կինոսրահը կիանցնի թե հայ, թե ռուս, թե համաշխարհային անուն եւ ճանաչում ձեռքբերած արժեքների։ «Կինոթատրոնի բացումը նախատեսել ենք կատարել 2 շաբաթից (սրահի հարցը լուծելուց հետո)։ Ֆինանսավորման որեւէ հեռանկար չունենալով, վերանորոգումը բողնելով հետագա տարիներին՝ որոշեցինք շենքը մասնակի բարեկարգելուց հետո աշխատեցնել։

Իսկ անհամբեր հանդիսատեսին ասենք, որ բացմանը ներկայացնելու ենք Ատոմ Էգոյանի «Օրացույց» ֆիլմը», տեղեկացնում է պարոն Զաքոյանը՝ խոսելով հետագա ծրագրերի մասին, նա ասաց, որ մայիս ամսին ֆրանսիական դեսպանատան հետ համատեղ (ֆիլմերը ներմուծելու, ծախսերը հոգալու պարտականությունը) ...

թոեզիայի, գրաֆիկայի, կերպարվեստի մի յուրահատուկ խառնուրդ է), որն անծանոթ է ոչ միայն հայ հանդիսատեսին, այլեւ աշխարհի 80 տոկոսին։

Ատոմ Էգոյան. «Օրացույց», 1993 գլխավոր դերում Արսինե Խանջյան

Ուրախալի է, որ Հայաստանը այդ արվեստը ճանաչող առաջին երկրներից է լինելու։ Պոմպիդուի կենտրոնից ներկայացվելու են լավագույն ֆիլմերը։ Այս փառատոնին հաջորդելու է «Մոսկվա» կինոթատրոնի հետ մայիսին կազմակերպվելիք մեկ ուրիշ լայնընդգրկուն ձեռնարկ՝ հայ ռեժիսորների ֆիլմերի մարաթոն, որը նվիրվելու է կինոյի 100-ամյակին։ Մայիս-հունիսին լույս կտեսնի «Հայ կանգնեցվեն հայ մշակույթի օրեր, որի շրջանակներում տեղի կունենա «Հայերը աշխարհի կինոյին» փառատոնը։ Ֆիլմադարանի տնօրենի ասելով, փառատոնին ներկայացվելու են այն հայ գործիչները, որոնք կինոյի պատմության մեջ մտել են իբրեւ նորարար։ Ներկայացվելու են մոտ 12 ռեժիսորներ, այդ թվում՝ աշխարհում առաջին գունավոր ֆիլմի հեղինակ Ռուբեն Մամուլյանը, կամ ամենք այնպիսի ռեժիսորներ, որոնք այս կամ այն ազգի առաջին կինոդպրոցի հեղինակն են՝ Համո Բեկնազարյանը, որը եզդիների եւ գնչուների (ճանաչիններ) մասին առաջինն է ֆիլմ նկարել, Կարեն Գեւորգյանը՝ չուկչիների մասին իր ֆիլմով, Հովհաննես Օհանյանցը, որը պարսկական առաջին խաղարկային կինոյի եւ Հնդկաստանում առաջին կինոդպրոցի հիմնադիրն է։ Փառատոնի աշխատանքների գործնական խնդիրները լուծելու է «Պարադիս» ֆիրման։ Ազգային ֆիլմադարանը փառատոնի առիթով հոգալու է «Հայերը աշխարհի կինոյին» գրքույկի լույսընծայումը։ Մոսկվայից հետո փառատոնը նախատեսվում է անցկացնել նաեւ Հայաստանում, հեռանկարում նաեւ՝ Գերմանիայում եւ Ֆրանսիայում։

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ

«Մատեանի» արաբերեն ամբողջական թարգմանությունը

«Մեր գրականության հոկայի» (Մ. Մեծարենց) հանդեպ օտարների հետաքրքրությունը երբեք չի նվազում. այդ են վկայում Գրիգոր Նարեկացու «Մատեան»-ի ռուսերեն, իտալերեն, ֆրանսերեն, ռումիներեն, անգլերեն, նաեւ թուրքերեն (անտիպ), արաբերեն (ոչ լիակատար) թարգմանություններին եւս մեկի՝ արաբերեն նոր եւ ամբողջական թարգմանության հավելումը։ Խոսելով վերջինիս թարգմանչի՝ 1925-ին ծնված Նիզար Խալիլիի մասին, ասենք, որ առաջին անգամ հայերենից թարգմանություն ձեռնարկել է 1959-ից եւ հրատարակել է մոտ 30 հատոր։ 1992-ին արժանացել է ՀԲԸՄ-ի «Նուբար Փափազյան» մրցանակին։

Արաբ հասարակայնությունը միշտ հետաքրքրություն է ցուցաբերել ոչ միայն հայ գիտական մտքի, այլեւ գեղարվեստական ստեղծագործությունների նկատմամբ։ Վերջին տարիներս արաբների ուշադրությունը ավելի ու ավելի հաճախ են գրավում հայ մշակույթի գրական կոթողները։ Դրա վկայություններից մեկն է միջնադարի հայ քերթության անզուգական հուշարձաններից մեկի՝ «Մատեան ողբերգութեան» մոտ մի նորերս լույս տեսած արաբերեն թարգմանությունը, որի հեղինակը արաբ ճանաչված մտավորական Նիզար Խալիլին է (Սիրիա)։ Նա մեզանում հայտնի է արեւելահայ եւ արեւմտահայ գրողների ստեղծագործությունների արաբերեն մեծարժեք թարգմանություններով՝ Պարոնյան «Մեծապատիվ մուրացկաններ», Թումանյան «Սասունցի Դավիթ», Շիրազ «Սիամանթո եւ Խջեզարե», Հովհաննես Թումանյանի հեքիաթները, Այնթապլյան «Ձայն մը քեզ սարի լեռներեն», Իսահակյան «Կանաչ բազեն», Զոհրապ, Իսահակյան եւ այլն։ Նիզար Խալիլիի այս նոր թարգմանությունը (Գրիգոր Նարեկացի «Մատեան ողբերգութեան», Հալեպ, Դար ալ Ֆիքրա հրատարակչություն, 1994 թ., տպաքանակը՝ 2000) բացվում է «Մատեանի» 1173 թ. ձեռագրից վերցված Գրիգոր Նարեկացու մանրանկար դիմանկարի (ծաղկող՝ Գրիգոր Մլիճեցի) գունավոր արտատպությամբ, որին հաջորդում է 16 էջերում ամփոփված մուտք ներածականը, ուր թարգմանիչը ներկայացնում է մեծ բանաստեղծի կյանքն ու գործունեությունը, անդրադառնում նրա հարուստ ժառանգությանը՝ տաղեր, յոթ ներբող գանձեր, թղթեր եւ այլ ստեղծագործություններ։ Նա նշում է, որ մեծ մտածողի ու բանաստեղծի գլուխգործոցը եղել եւ մնում է «Մատեան ողբերգութեանը», որի շնորհիվ Նարեկացին միջնադարում դասվել է սրբերի կարգը։ Գրքի ներածականի «Մատեան ողբերգութեան» ենթախորագրով հատվածում թարգմանիչը լուսաբանում է հուշարձանի ստեղծման հանգամանքները (1002 թ.) եւ հիշատակում, որ թե՛ «Մատեանը» եւ թե՛ նրա արարողը ամբողջ միջնադարում հայտնի են եղել «Նարեկ» անունով։ «Պոեմն իր շարադրանքով ու գաղափարներով նմանը չի ունեցել եւ համարվում է միջնադարյան մատենագրության գոհարներից մեկը։ Թեեւ արտաքուստ խորհրդապաշտ տեքստը պարունակում է աղոթքներ եւ աղերսներ, սակայն ներքուստ ենթադրում է ժամանակի հասարակության վերափոխությունը» (էջ 9)։ Այնուհետեւ Խալիլին վերլուծում է «Մատեանի» կառուցվածքը, տիպաբանական, ժանրային եւ աղբյուրագիտական առանձնահատկությունները։ Ներածության՝ «Մատեանի» թարգմանությունը» ենթավերնագրի ներքո նա նշում է, որ աշխարհի մի շարք լեզուներով հնչող այս պոեմը թարգմանելիս՝ որպես հարակից նյութ ինքն օգտվել է միայն ռուսական եւ արաբական անավարտ մի քանի թարգմանություններից։ Ուշագրավ են «Մատեանի» արաբերեն թարգմանությունների պատմության մասին Նիզար Խալիլիի տված տեղեկությունները։ Պարզվում է, որ այն 1880-ին արաբերեն են թարգմանել Սարգիս Սաքքաղյանը եւ Հակոբջան Ֆեթթելյանը (Հալեպ), բայց ինչ-ինչ պատճառներով գործը մնացել է անտիպ։ Չհրատարակված է մնացել նաեւ դրանից էլ առաջ Լիբանանում կատարված մի թարգմանություն, որի հեղինակն անհայտ է (ձեռագիրը պահպանվել է)։ Տարիներ անց «Մատեանի» ֆրանսերեն հրատարակությունից Հայր Ջորջ Աբըլը կատարել է արաբերեն եւս մի թարգմանություն, որը մասամբ (միայն 27 գլուխ) հրատարակվել է 1989-ին։ Վերջինս յուրօրինակ մի ծաղկաքաղ է պոեմից՝ առանց գլուխների հաջորդականության պահպանման։ Ներկա թարգմանությունը, որի վրա Խալիլին աշխատել է 1992-1993-ին, փաստորեն պոեմի առաջին լիակատար եւ ամբողջական արաբերեն թարգմանությունն է։ Նա վերոհիշյալ ռուսական հրատարակությունից բացի, օգտվել է Մկրտիչ Խերանյանի եւ Վազգեն Գեւորգյանի՝ արեւելահայերեն եւ Թորգոմի՝ արեւմտահայերեն (վերջինս թերի է) թարգմանություններից, սակայն իր գործի համար հիմք է ընդունել Արշալույս Ղազինյանի եւ Պողոս Խաչատրյանի աշխատասիրությամբ 1985-ին Երեւանում հրատարակված գրաբարյան քննական բնագիրը։ Աշխատանքի ընթացքում օգտվելով հին եւ նոր կտակարանների, սուրբգրային, աստվածաբանական գրականության արաբական խմբագրությունների լեզվական աստղից՝ թարգմանիչը ջանացել է հարազատ մնալ Նարեկացու ոճին եւ ոգուն։ Հավատարիմ հետեւելով գրաբարյան բնագրին, հիմնականում պահպանելով Նարեկացու լեզվի բազմիմաստ եւ հարուստ նրբերանգները, Խալիլին ստեղծել է տեքստին համահունչ, հեղինակի գեղագիտական, բարոյագիտական, իմացաբանական ու գոյաբանական հայացքները, խոհերն ու որոնումները արտահայտող, ըստ կարելվույն համարժեք թարգմանություն։ Հոգու եւ ջանքերի տենդոտ նվիրումով ստեղծված այս թարգմանությունը մեծ պատիվ է բերում ոչ միայն հեղինակին՝ Նիզար Խալիլիին, այլեւ նշանակալի ներդրում է արաբական հայագիտության եւ, մասնավորապես, նարեկացիագիտության մեջ։

ԱՆԺԵԼԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ,
Պատմագիտության թեկնածու

ԱԶԴԱԳԻՐ

Պրեմիերա դատանի հանդիսատեսի թատրոնում

Այսօր եւ վաղը ժամը 11-ին թատրոնը կներկայացնի իր նոր՝ Պանչո Պանչեւի «Հեքիաթ սիրո մասին» հայկականացված հեքիաթը։ Բեմադրությունը՝ Գոհար Տրդատյանի, նկարչական ձեւավորումը՝ Գարեգին Եւանգուլյանի, երաժշտությունը՝ Յուրի Սահակյանի։ Դերերում՝ 4 նմանակ եղբայրներ՝ Ռուբեն Ծատուրյան, Վարդենի՝ Աննա Ղազարյան, մորաքույր Հեղինե՝ Մարիետա Անտոնյան, ճեռի Պետրոս՝ Ռազմիկ Ամիրգուլյան, հեքիաթասաց՝ Արմեն Միսոյան։

Ժողարվեստի թանգարանում կբացվի Կարեն Հովակիմյանի ցուցահանդեսը

Մարտի 8-ին ժողովրդական արվեստի պետական թանգարանում կբացվի թանգարանի՝ այս տարվա առաջին ցուցահանդեսը։ Այն կներկայացնի երիտասարդ նկարիչ Կարեն Հովակիմյանի գեղանկար աշխատանքները։ Ըստ թանգարանի տնօրեն Մարտին Միքայելյանի, թանգարանի այս տարվա ցուցահանդեսային ծրագիրը բավական ընդարձակ է։ Մեկ այլ ցուցահանդես կբացվի ապրիլին՝ նվիրված Զատկի տոնին։ Առաջիկայում նախատեսվում է նաեւ ցուցահանդես բացել Թեհրանում, ուր կտարվեն հայկական ժողովրդական արվեստի նմուշներ։

Լ.Տ.

ԳՅՈՒՄՐԻ

Ծրագրերն իրականացան մարտի 1-ին

«Կումայրիի ձայն» մասնավոր ռադիոհաղորդումների խմբագրությունը վերածվեց տարածաշրջանայինի։ Մարտի 1-ին նրա հաղորդումները եթեր արձակվեցին «Շիրակի ձայն» նոր անվանումով եւ բովանդակությամբ։ Գյումրիից տրվող ռադիոհաղորդումներում այսուհետ մշտապես կլուսաբանվի նաեւ Շիրակի գոտու շրջանների կյանքը, կարծարծվեն տարածաշրջանային խնդիրներ։ Աշխատանք է տարվում հաղորդումները Շիրակի գյուղերի ունկնդիրներին հասցնելու ուղղությամբ։ Հաղորդումները ամենօրյա են, 45 րոպե տեւողությամբ։

Գարնան առաջին օրը գյումրեցիների համար մեկ ուրիշ լուր էլ եղավ. եթե կար սպասված նորամուտով նշանավորվեց Գյումրիի Միքայել Նալբանդյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի ուսանողության եւ պրոֆեսորա-դասախոսական կազմի համար։ Մարտի 1-ին ուսումնական զանգը հնչեց «Անի» թաղամասում գտնվող բուհի նորակառույց շենքային համալիրում։ Երկհարկ ընդարձակ շինությունը, որը նախապես կառուցվել էր ռուս շինարարների կողմից որպես դպրոց, մինչեւ անցյալ տարվա սկզբները, թաղամասի անավարտ կառույցների թվում էր։ Նրա կառուցման ավարտը հնարավոր դարձավ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի հովանավորությամբ, իսկ շինարարությունն ավարտեց «Շիրակշին» միավորման «Մոսկվա» ֆիրման։ Նոր շենքում լավ պայմաններ են ստեղծվել ուսումնագիտական գործընթացի կազմակերպման, բուհի նորմալ կենսագործունեության ապահովման համար։ Ինչպես տեղեկացրեց ինստիտուտի ռեկտոր, ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Սամվել Սարգսյանը, որոշ չափով նորացվել է կահավորումը, լսարաններից ու կաբինետներից բացի կահավորվել են նոր լաբորատորիաներ, 2 մարզադահլիճ, գործում է ուսանողական ճաշարանը։ Ստացություն կա հետագայում վերականգնել նաեւ բուհի հին շենքը, որը Խաղաղի եզակի կառույցներից մեկն է։ Ինստիտուտի 6 ֆակուլտետներում այժմ սովորում են շուրջ 1500 ուսանող։ Մոտ 150-ի է հասնում պրոֆեսորադասախոսական կազմը։

Գ. Մ.

ՄԱՀԱՑԵԼ Է

Պատանի հանդիսատեսի թատրոնի դերասանուհի Վարյա Արախմանյանը՝ այրին թատերագիր Ալեքսանդր Արախմանյանի։ Ցավակցում ենք որդիներ Էմանուել Մանուկյանին, Գուժ Մանուկյանին, Արա Արախման Մանուկյանին եւ մյուս հարազատներին։

Հայաստանի Հանրապետության ազգային փոխադրող
«Հայկական Ավիաուղիներ»
ավիաընկերությունը հայտնում է, որ ապրիլի 3-ից կգործի կանոնավոր չվերթ
Երեւան - Սոֆիա - Երեւան
չվերթը կկատարվի «Զվարթնոց» օդանավակայանից:
Չվերթները կայանալու են ամեն երկուշաբթի:
Տոմսերը կարելի է ձեռք բերել ավիաընկերության գլխավոր գործակալությունից:
Հասցեն՝ Մաշտոցի պող. 15

Գործում է 1991 թվականից
NOY BANK
ՆՈՅ բանկը ընդունում է գրավով ապահովված ներդրումներ
100 %-ոց երաշխիքներ
Սկսվել է վարկերի տրամադրումը ամենացածր տոկոսադրույքներով
Պուշկինի 9, հեռ. 562104, 527560

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Կամպոմանեսը գալիս է Երեւան

«Թռչող ֆիլիպինցին» հանգիստ չունի

ԳԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Շախմատի Երեւանյան համաշխարհային օլիմպիադայի նախապատրաստական աշխատանքների ընթացքին ծանոթանալու նպատակով վաղը մարտի 5-ին Հայաստան է ժամանում ՖԻԴԵ-ի պրեզիդենտ Ֆլորենսիո Կամպոմանեսը:

Անխոնջ Կամպոմանեսը գործնականում առանց դադարի շրջագայում է շախմատային աշխարհում: «Թռչող ֆիլիպինցին» միայն վերջին 10 օրվա ընթացքում ինքնաթիռներով կատարել է Մանիլա-Դելի-Սանգի Նագար-Դելի-Մոսկվա-Սանկտ Պետերբուրգ-Մոսկվա ուղերթը, որին այժմ կավելանա Մոսկվա-Երեւան-Մոսկվա-Մանիլա հատվածը: Եւ հարցը միայն թռիչքները չեն. ՖԻԴԵ-ի պրեզիդենտը հասցրել է այդ ընթացքում փակել հավակնորդների մրցումները, բացել Չիբուրդանիձե-Պոլգար մրցախաղը, Կասպարովի հետ քննարկել ՖԻԴԵ-ի եւ պրոֆեսիոնալների ասոցիացիայի համատեղ հիմնահարցերը: Բայց ամենակարեւորը Երեւանյան այցելությունն է, որովհետեւ ՖԻԴԵ-ի կանոնադրությամբ շախմատի միջազգային ֆեդերացիայի գլխավոր մրցաշարը համաշխարհային օլիմպիադան է:

Այժմ էլ՝ Արա Մինասյանը

Վերջին տարիների ընթացքում միջազգային մրցումներում հաջողության հասած հայ շախմատիստների ցուցակն ավելացավ մեկ անունով: Գյումրեցի երիտասարդ շախմատիստ Արա Մինասյանը, որին ՖԻԴԵ-ն մոսկովյան կոնգրեսում արդեն պայմանականորեն շնորհել էր միջազգային վարպետի կոչում, կատարեց տիտղոսը վերջնականապես ձեռք բերելու վերջին պահանջը՝ անհրաժեշտ բարձրության հասցրեց իր անհատական գործակիցը:

Մոսկվայում, Տիգրան Պետրոսյանի անվան շախմատային ակումբում ավարտված մրցաշարում, որին մասնակցում էին ինը երկրների 152 շախմատիստներ, այդ թվում 7 գրոսմայստերներ եւ 37 միջազգային վարպետներ, Մինասյանը բաժանեց երկրորդ տեղը 9 հնարավորից վաստակելով 7 միավոր: Արայից միայն կես միավորով առաջ անցավ հաղթող հանրահայտ գրոսմայստեր Եվգենի Վասյուկովը:

Զգացվում է Վահանյանի անհրաժեշտությունը

Լինարեսից ստացանք եւ ընթերցողների ուշադրությանն ենք ներկայացնում մրցաշարի մասնակիցների վիճակահանության արդյունքները. 1. Խալիֆման, 2. Լոթիե, 3. Իվանչուկ, 4. Թոփալով, 5. Բելյավսկի, 6. Լյուբոեւիչ, 7. Կարպով, 8. Դրեեւ, 10. Տիվյակով, 11. Հակոբյան, 12. Շորթ, 13. Սոկոլով, 14. Իլեսկաս:

Ցավոք, Հակոբյանը տանուլ տվեց նաեւ երկրորդ տուրում Բելյավսկուն: Ինչպես նրա հետ վերջին շրջանում երբեմն պատահում է, Վլադիմիրը շահած դիրքում կոպիտ վրիպում թույլ տվեց: Այժմ թերեւս ավելի է կարեւորվելու մարտավարի Ռաֆայել Վահանյանի աջակցությունը. նախատեսվում է, որ Ռաֆայելը Քյոլնից Լինարես կժամանի մարտի 6-ին: Հերթական տուրերում Հակոբյանը նաեւ սեւերով կխաղա Լյուբոեւիչի, ապա սպիտակներով՝ Կարպովի հետ:

Գոհար Հլղաթյանը լրացրեց միջազգային վարպետի նորման

Մինսկում ավարտվեց միջազգային գրոսմայստեր Իսահակ Բոլեսլավսկու հուշամրցաշարը:

Գոհար Հլղաթյանը

Կանանց մրցաշարում սահմանված էին միջազգային գրոսմայստերի (13-ից 10 միավոր) եւ միջազգային վարպետի (7.5 13-ից) նորմաներ:

Մրցաշարի հաղթող դարձավ Էյդելսոնը (Բելառուս), որը ձեռք բերեց 10 միավոր եւ լրացրեց միջազգային գրոսմայստերի նորման: 8,5 միավորով 2-3 տեղերը բաժանեցին Զայացը եւ Լագվիլավան (Բելառուս):

7,5 միավորով 4-5 տեղերը բաժանեցին Երեւանի չեմպիոնուհի Գոհար Հլղաթյանը եւ Հայաստանի չեմպիոնուհի, միջազգային գրոսմայստեր Էլինա Դանիելյանը: Գործակիցների շնորհիվ Գոհարը գրավեց 4-րդ տեղը: Ամենակարեւորն այն է, որ 20-ամյա շախմատիստուհին 1-ին անգամ լրացրեց միջազգային վարպետի նորման: Եթե մեկ տարվա ընթացքում Հլղաթյանը 2-րդ անգամ լրացնի միջազգային վարպետի նորման, ապա կարժանանա այդ պատվավոր կոչմանը:

Տեղին է նշել, որ մրցաշարում Գոհարը խաղացել է 3 գրոսմայստերի հետ. մեկին հաղթել է, երկուսի հետ հանդիպումներն ավարտել է ոչ-ոքի:

Տղամարդկանց մրցաշարում Հայաստանի ներկայացուցիչները համեստ արդյունքներ ունեցան: Միջազգային վարպետ Էդուարդ Մնացականյանը 9 հնարավորից վաստակեց 5 միավոր, Երեւանի ֆիզկուլտուրայի ինստիտուտի ուսանող Տիգրան Պողոսյանը՝ 4,5:

ԽՃԱՆԿԱՐ

Առաջինը՝ ոչ-ոքի

Սանկտ Պետերբուրգում մեկնարկել է շախմատի կանանց աշխարհի առաջնության հավակնորդուհիների եզրափակիչ մրցախաղը աշխարհի նախկին չեմպիոնուհի Մայա Չիբուրդանիձեի (Վրաստան) եւ հունգարացի Ժուժա Պոլգարի միջեւ: Առաջին հանդիպումը խաղաղ ելք ունեցավ: Մրցախաղը բաղկացած է 10 պարտիայից: Կհաղթի նա, ով առաջինը կվաստակի 5,5 միավոր:

Հերթական չեմպիոնները

Ծանրամարտի Հայաստանի առաջնությունում եւս 4 քաշային կարգերում հայտնի դարձան չեմպիոնները: 64 կգ քաշային կարգում ալիք ընկավ սպիտակցի Ավետիք Դավթյանը, որը երկամարտում ցույց տվեց 300 կգ: Վերջին տարիներին նա բնակվում է Սեւծովսկ վայրում: 70 կգ քաշային կարգում չեմպիոնի կոչումը նվաճեց Եվրոպայի անցյալ տարվա առաջնության մրցանակակիր երեւանցի Էդուարդ Դարբինյանը: Երկամարտում նրա արդյունքն է 305 կգ: 76 կգ քաշային կարգում առաջին տեղ գրավեց Եվրոպայի անցյալ տարվա մրցանակակիր Հայկ Եղիազարյանը (Երեւան, 330 կգ): 83 կգ քաշային կարգում հավակնորդից դուրս էր աշխարհի առաջնության արծաթե մեդալակիր եւ ռեկորդակիր Սերգո Չախոյանը (Գյումրի, 370 կգ.):

Մեկ խաղ Ճապոնիայում

Մոսկվայի «Լոկոմոտիվը», որի հետ էր նաեւ Հայաստանի հավաքականի անդամ Սարգիս Հովհաննիսյանը, վերադարձավ Ճապոնիա կատարած մրցուղերից: Ռուսաստանի նախորդ առաջնության բրոնզե մեդալակիրը ծագող արեւի երկրում անցկացրեց ընկերական մեկ հանդիպում: «Լոկոմոտիվը» Նագոյե քաղաքում մրցեց տեղի թիմի հետ, որի կազմում հանդես են գալիս մեկ բրազիլացի, երկու ֆրանսիացի եւ 1990 թ. աշխարհի առաջնության մասնակից Հարավսլավիայի հավաքականի ավագ Ստոյկովիչը: Խաղն ավարտվեց ոչ ոքի՝ 1-1: Հանդիպմանը լրիվ մասնակցեց Սարգիս Հովհաննիսյանը, որը մտնում է լավ մարզավիճակի մեջ: Վաղը «Լոկոմոտիվը» ուսումնամարզական հավաքի է մեկնելու Իտալիա, որտեղ անցկացնելու է նաեւ ստուգողական խաղեր: Ռուսաստանի բարձրագույն խմբի առաջնությունը մեկնարկելու է ապրիլի 1-ին: Այդ օրը «Լոկոմոտիվը» Մոսկվայում ընդունելու է Սամարայի «Կրիլյա Սովետովին»:

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ

Սա Բրազիլիան է, թե՞...

Բրազիլիան հայտնի է ոչ միայն ֆուտբոլով, այլեւ ծովափնյա վոլեյբոլով: Սակայն այս նկարում բրազիլացիներ չեն, այլ կանադացիներ: Նկարն արվել է ոչ թե ամռանը, այլ ձմռանը, եւ այն, ինչը սպիտակ է, ամենեւին ավազ չէ, այլ ձյուն: Սա նաեւ ծովափ չէ, այլ Կանադայի Քվեբեկ նահանգի տեղավայրերից մեկն է, որտեղ ջերմաստիճանը նվազում է մինչեւ մինուս 10 աստիճան: Այս ցրտին ի՞նչ են անում այս խելագարված կանադացիները. պարզապես մարզվում են: «Կանադայում տարվա 6 ամիսը ձյուն է, իսկ մյուս վեց ամիսներին էլ ցուրտ», ասում են կանադացիները: Սակայն ժողովուրդը հարմարվել է կլիմայական խիստ պայմաններին:

«Երեւանում էլ, ձմռանը չմրսելու համար, հարկավոր է տարածել այս մարզաձեւը», ասում է Ֆրանսիայի մեր բարեկամ Գրիգոր Ա. Միրզայանը:

ԵՎՐՈՊԱ

Հրաչյա Պետիկյանի հերթական մեդալը

Երեւանցի օլիմպիական չեմպիոն Հրաչյա Պետիկյանը իր թանկարժեք մեդալների հավաքածուն հարստացրեց եւս մեկով՝ բրոնզե մեդալով, որը նվաճել է Ֆինլանդիայում տեղի ունեցած գնդակային հրաձգության Եվրոպայի առաջնությունում: 1-ին անգամ անցկացված ընկնող թիրախի վրա հրաձգությունում Հրաչյա Պետիկյանը ցույց տվեց 3-րդ արդյունքը:

«Ֆիննական Վանտա քաղաքում տեղի ունեցած մրցումները ցույց տվեցին, որ առանց ամենօրյա քրտնաջան աշխատանքի հնարավոր չէ բարձր արդյունքներ ակնկալել: Միջազգային ասպարեզում բարձրացել է մարզական հրաձգության մակարդակը: Այս մեկ, երբ անցյալ տարի եզրափակիչ մտնելու համար բավարարում էր 600 հնարավորից 589 միավորը, ապա այս անգամ միայն մեկ մասնակից 592 միավորով նման իրավունք ստացավ, իսկ մյուսները ցույց տվեցին ավելի բարձր արդյունքներ», «Ազգ»-ի թղթակցի հետ զրույցի ժամանակ ասաց Հայպետսպորտվարչության ավագ մարզիչ Դերենիկ Կարապետյանը: Առջեւում Ճապոնիայում (ապրիլ) եւ Հարավային Կորեայում (մայիս) կայանալիք աշխարհի գավաթի խաղարկության փուլերի մրցումներն են, ինչպես նաեւ հուլիս-օգոստոս ամիսներին Սլովենիայում անցկացվելիք Եվրոպայի առաջնությունը:

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ

Գի Դելաժը հասավ իր երազին

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐԶԱՅԱՆ, Վալանս, Ֆրանսիա

«Ազգ» արդեն երկու անգամ գրել է ֆրանսիացի այս հանդուգն մարդու մասին, որը պատրաստվում էր Ատլանտյան օվկիանոսն անցնել լողալով եւ դրանից առաջ հայտարարեց, թե ավելի շատ վախենում է մարդկանցից, քան օվկիանոսի շնաձկներից: Գի Դելաժը հասավ իր երազին, օվկիանոսում 3900 կմ լողալով 56 օրում: Գի Դելաժը հասավ Բարբադոս կղզու Մայամի Բոյ առափնյա վայրը:

«Զարմանալի է, որ այդքան շատ մարդիկ էին եկել ինձ դիմավորելու», հայտարարեց Գի Դելաժը բազմաթիվ թղթակիցների, օպերատորների, որոնք եկել էին տեսնելու այս զարմանալի արշավի ավարտը:

Մինչեւ հիմա լրագրողները չեն համաձայնում եւ կասկածում են Գի Դելաժի սխրագործության վրա: Գի Դելաժը խե՞նթ է, խելացի՞ է, այս հարցերը շատերն են տալիս: Ոչ մեկը եւ ոչ էլ մյուսը. հավանաբար դրանց միջինն է: Բժիշկները հայտարարել էին, որ Գի Դելաժն օվկիանոսում մենակ երկու ամիս լողալուց հետո, երբ վերադառնա մարդկային աշխարհ, ունենալու է հոգեկան մեծ ճնշում: Սակայն Բարբադոս կղզու ավազների վրա դա չէր զգացվում:

Ճիշտ է, Գի Դելաժը նիհարել էր 1517 կգ, սակայն խնդում էր եւ առողջ վիճակում էր գտնվում: Նա ուզում էր շուտափույթ հանդիպել կնոջն ու աղջկան եւ շարունակել իր բնականոն կյանքը:

Օվկիանոսում Գի Դելաժն իրոք մի շարք տառապանքներ ունեցավ շնաձկների հարձակումներից: Բայց նա նաեւ հաճույք ապրեց, երբ իրեն այցելեցին դելֆինները, մարդամոտ այդ ձկներ, որոնք հազարավոր կիլոմետրեր հետեւեցին լողորդին մինչեւ վերջնագիծը:

Հազիվ էր Գի Դելաժը հասել ցամաքին, երբ սկսվեցին հարցերը, կասկածները ու խնդիրները: Ըստ մասնագետների, Գի Դելաժի անցած ուղին բացառիկ է, ու ծովային հոսանքները Աֆրիկայից դեպի Ամերիկա հոսում են շուրջ 10 կմ/ժ արագությամբ եւ, ըստ հաշվարկների, օգտագործելով այս հոսանքները Գի Դելաժը փաստորեն լողալով անցել է ընդամենը 500 կմ: Առաջիկա ամիսներին հավանաբար ավելի ճշգրիտ տվյալները կբացահայտեն ողջ ճշմարտությունը Գի Դելաժի կատարածի մասին:

ՍԿԱՆԴԱԼ

Կանտոնային հետապնդում են ամենուր

Էրիկ Կանտոնան խենթացե՞լ է: Այս հարցը այսօր լրջորեն կարելի է տալ, երբ հաստատվեն կասկածները նրա մի ուրիշ տարօրինակ արարքի մասին: Ինչպես հայտնի է, Մանչեսթրի հայտնի դեմքերից հետո, երբ դաշտից հեռացված Էրիկ Կանտոնան, ցուցադրելով արեւելյան կունգ ֆու մարտաձեւի

բարձր վարպետություն, կատաղորեն հարձակվեց իրեն հայհոյող ֆուտբոլասերներից մեկի վրա, որակազրկվեց մինչեւ մրցաշրջանի վերջը: Անվանի ֆուտբոլիստը, մեկնելով Անգլիայից, իր ժամանակն անցկացնում էր Անտիլյան կղզիների Ֆրանսիային պատկանող Գվադելուպա հանգստավայրում: Անգլիական ITN հեռուստակայանի լրագրողներից մեկը Կանտոնայի մասին ռեպորտաժ պատրաստելու համար նույնպես մեկնել էր Գվադելուպա: Բայց պարզվեց, որ լրագրողի այցելությունը Կանտոնայի ցանկությանը հակառակ էր: Երբ լրագրողը առանց թույլտվության տեսաժապավենին էր առնում Կանտոնային, ֆրանսիացի խաղացողը անգլիացուն ասաց. «Քեզ պետք է սատկացնեմ»: Եւ ըստ լրագրող Տերի Լիոդի վկայության, Կանտոնան սկսեց վայրագորեն հարվածել նրա կողոսկրերին: Այս ամենը նկարահանվում էր, եւ երբ ոստիկանությունը դեպքի վայր հասավ, առգրավեց կինոժապավենը ու մանրազննին դիտելուց հետո եկավ այն եզրակացության, որ Կանտոնան չի խփել լրագրողին, այլ գոռացել է նրա վրա: Լուրը լսելով, Անգլիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Գորդոն Թեյլորը հայտարարեց. «Ես պատել եմ: Կանտոնայի կատարածն անոր է»: Թեյլորը կոչ արեց Անգլիայի ֆեդերացիայի անդամներին Կանտոնային ավելի մեծ պատիժներ տալ: Երբ անգլիացիները պատմության հին օրերից ոխ ունեն ֆրանսիացիների դեմ, ամենեւին պետք չէ, որ Էրիկ Կանտոնան դառնա այդ ատելության կռվախնձորը: Անկախ Կանտոնայի անտանելի բնավորությունից, նա մնում է իր սերնդի ամենալավ ֆուտբոլիստներից մեկը:

Բաժինը վարում է
ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱՅԱՔՍ

«ԱՅԱՔՍ» ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ԱՎԻԱՏՈՄՍԵՐ ԱՊՀ ԵՎ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ՑԱՆԿԱՑԱԾ ԵՐԿԻՐ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ, 375014, ԵՐԵՎԱՆ, ԿՈՄԻՏԱՍԻ Փ. 49
ՀԵՌ. (8852) 234700, 230719 ՖԱՔՍ (8852) 282951

ԹՌԻՉՔՆԵՐ՝ ԲՈԼՈՐ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ

ԵՎԱ

«ԵՎԱ» ուսումնական կենտրոնը հրավիրում է ձեզ 15-25-ամյա դասընթացների հետեւյալ մասնագիտությունների գծով

- Համակարգչային ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա հետեւյալ բաժիններում
  - օպերատորական գործ (MS DOS, NORTON, WINDOWS, տեխստային եւ գրաֆիկական խմբագրիչներ)
  - տվյալների բազաներ
  - ծրագրավորման լեզուներ
- անգլերեն լեզու
- բանկային գործ եւ համակարգիչների կիրառումը բանկերում
- հաշվապահության եւ համակարգիչների կիրառումը հաշվապահության մեջ
- կոմմերցիա եւ էտիկետ
- մերսում (մասաժ)

Ավարտողներին տրվում են վկայականներ (սերտիֆիկատ) հայերեն, ռուսերեն եւ անգլերեն լեզուներով:
Ընդունելությունը՝ ամեն օր, ժ. 13.00-ից 16.00-ը, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

Հասցեն՝ Սարյան 4 (Մ. Սարյանի տուն-թանգարանի դիմաց)
Հեռ. 58-21-22 (ժ. 13.00-ից 16.00-ը) եւ 58-58-71 (շուրջօրյա):

«ԱՅՍԲԵՐԳ» ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է
բեռների ավիափոխադրում
ԵՐԵՎԱՆ - ՄՈՍԿՎԱ
(ԻԼ-76ՏԴ ինքնաթիռով, Չկալովսկի օդանավակայան)

✔ Մատչելի գներ
✔ Վճարումը՝ ցանկացած ձեւով
✔ Կանոնավոր չվերթեր
✔ Բեռնման ժամանակը՝ 6 ժամ

Հնարավոր է հումքի, սարքավորումների, նավթամթերքների, արդյունաբերական ապրանքների պայմանագրային առաքում ԱՊՀ և արտասահմանյան երկրներից:

ՀԱՏՈՒԿ ԱՌԱՋԱՐԿ

Ցանկացած չափսի եւ մակնիշի էլեկտրոդներ երեւանյան պահեստից: Հնարավոր է հատուկ էլեկտրոդների առաքում ըստ պատվերի:

Հանրապետության հր., Միությունների տուն, 3-րդ հարկ, սեն. 32
☎ 520531, 560633, 565095

ԲՐԱԲԻՈՆ ՖԼՈՐԱ ՍԵՐՎԻՍ

«ԲՐԱԲԻՈՆ ՖԼՈՐԱ ՍԵՐՎԻՍ» ՖԻՐՄԱՆ ՄԱՅԻՍԻ 1-ԻՆ ՕՊԵՐԱՅԻ ԵՎ ԲԱԼԵՏԻ ԹԱՏՐՈՆԻ ՄԵԾ ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ ԱՆՑԿԱՑՆԵԼՈՒ Է

«ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ԾԱՂԻԿՆԵՐ»

ՄՐՑՈՒՅԹ-ՓԱՌԱՏՈՆ: ԿՄԱՍՆԱԿՑԵՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ, ԻՍՐԱՅԵԼԻ, ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ, ՍԵՐԲԻԱՅԻ, ԽՈՐՎԱԹԻԱՅԻ, ԱԲԽԱԶԻԱՅԻ, ՎՐԱՍՏԱՆԻ, ՉԵՉՆԻԱՅԻ, ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ, ԱԴՐԲԵՋԱՆԻ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ:
ՄՐՑԱԿՈՒՅԹԻ ՀԱՆՐԱՃԱՆԱՉ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐԻ ԵԼՈՒՅԹՆԵՐՆ ԵՎ ԾԱՂԿԱՀԱՐԴԱՐՆԵՐԻ ՅՈՒՐԱՀԱՏՈՒԿ ՄՐՑՈՒՅԹԻՆ ԿՀԱՋՈՐԴԻ ԾԱՂԿԱՅԻՆ ԷԿԶՈՏԻԿ ԴԻՄԱԿԱՀԱՆԴԵՍԸ:

BRABION FLORA SERVICE

A STYLE

·Մ·Յ·ՌՒ·Գ·

Պետության կողմից արտոնագրված, մասնագիտացված, նոր տիպի բուհերի առաջնեկ եւ միակ շրջանավարտ տված երեւանի

·Մ·Յ·ՌՒ·Գ·

ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԸ

կազմակերպում է 1995-1996 ուսումնական տարվա ընդունելության համար նախապատրաստական դասընթացներ: Ընդունվել կարող են միջնակարգ դպրոցների, ուսումնարանների, միջնակարգ մասնագիտական այլ ուսումնական հաստատությունների շրջանավարտները եւ 10-րդ դասարանի աշակերտները: Ուսուցումը վճարովի է 100 դոլարին համարժեք դրամ, տեւողությունը 5 ամիս, մարտի 1-ից հուլիսի 25-ը:

Դասընթացները դրական գնահատականներով ավարտած դիմորդները արտամրցութային կարգով կընդունվեն ինստիտուտի առաջին կուրս:

Դիմումների ու փաստաթղթերի ընդունումը ամեն օր՝ ժամը 9-15-ը, բացի կիրակի օրերից:

Երեւան, Թումանյան 11, հեռ.՝ 56-75-07, 58-21-18

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՓՈԽԱԴՐՈՂ

Ապրիլի 3-ից ամեն երկուշաբթի նոր կանոնավոր չվերթ դեպի **ՍՈՖԻԱ**

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմեք՝ ՀԱՈՒ-ի գրասենյակներ
Հեռ. 53-05-82, 53-06-62

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան 23, Արշակունյաց 2   Գրանցման թիվ 65.   Պատվ. 69149.   Պատվեր 1989   Տպաքանակը՝ 7000   Ստորագրված է տպագրության 3. 03. 1995   Գինը՝ 40 դրամ

digitised by A.R.A.R.@